Chassagnou a ostatní proti Francii, rozsudek velkého senátu ze dne 29. 4. 1999

Stěžovatel: Chassagnou a ostatní

Žalovaný stát: Francie

Číslo stížnosti: 25088/94, 28331/95 a 28443/95

Datum: 29.04.1999

Článek Úmluvy: čl. 11
čl. 14
čl. 9

Rozhodovací formace: Velký senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: diskriminace, nezbytný v demokratické společnosti/přiměřenost/rovnováha mezi dotčenými zájmy, srovnatelná situace, svoboda shromažďování, zásah

Významnost: 1

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

29. dubna 1999

VĚC CHASSAGNOU A OSTATNÍ

(Rozsudek ve věci Chassagnou a ostatní versus Francie)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající podle článku 27 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), ve znění Protokolu č. 11 a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu jako Velký senát, který tvořili soudci L. Wildhaber, předseda, E. Palmová, L. Caflish, P. Makarczyk, P. Küris, J.-P. Costa, W. Fuhrmann, K. Jungwiert, M. Fischbach, B. Zupančič, N. Vajičová, W. Thomassenová, M. Tsatsa-Nikolovska, T. Pantiru, A. B. Baka, E. Levits, K. Traja a dále M. De Boer-Buquicchiová, zástupkyně tajemníka Soudu, po uzavřené poradě, která se konala ve dnech 16. prosince 1998, 6. ledna a 17. března 1999, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případy Chassagnou a ostatní v. Francie, Dumont a ostatní v. Francie a Montion v. Francie byly postoupeny Soudu vytvořenému podle dřívějšího článku 19 Úmluvy Evropskou komisí pro lidská práva (dále jen „Komise“) 15. prosince 1997 (případ Chassagnou a ostatní) a 16. března 1998 (případy Dumont a ostatní a Montion) v rámci tříměsíční lhůty stanovené dřívějšími články 32 § 1 a 47 Úmluvy. Tomu předcházely tři stížnosti (č. 25088/94. 28331/95 a 28443/95) proti Francouzské republice, předložené Komisi podle dřívějšího článku 25 deseti francouzskými občany. První z těchto stížností byla předložena paní Marie-Jeanne Chassagnou.

panem René Petitem a paní Simone Lasgrezas 20. dubna 1994, druhá pány Léonem Dumontem, Pierrem Gallandem. André Gallandem, Edouardem Petitem (nyní již zesnulým). Michelem Petitem a Michelem Pinonem 29. dubna 1995 a třetí paní Joséphinou Montion 30. června 1995.

Žádost Komise se opírala o články 44 a 48 a o prohlášení, jímž Francie uznala obligatorní pravomoc Soudu (dřívější článek 46). Cílem žádosti bylo dosáhnout rozhodnutí, zda skutkové okolnosti případu zakládají porušení závazků odpovědného státu, které pro něj vyplývají z článků 9, 11 a 14 Úmluvy a z článku 1 Protokolu č. 1.

2. V odpovědi na dotaz učiněný v souladu s ustanovením článku 33 § 3 písm. d. dřívějšího Jednacího řádu Soudu stěžovatelé prohlásili, že si přejí zúčastnit se řízení, a určili téhož právního zástupce, aby je za zastupoval (dřívější ustanovení 30 Jednacího řádu Soudu).
3. Dne 27. března 1998 pan R. Bernhardt. v té době předseda Soudu, rozhodl přidělit případy Dumont a ostatní v. Francie a Montion v. Francie senátu, který již byl vytvořen k projednání případu Chassagnou a ostatní v. Francie.
4. Dne 26. června 1998 senát rozhodl o spojení těchto tří případů (dřívější ustanovení 37 § 3 Jednacího řádu Soudu).
5. Jako předseda senátu, který byl původně vytvořen (dřívější článek 43 Úmluvy a dřívější ustanovení 21 Jednacího řádu Soudu) s cílem projednat především procesní otázky, které mohou vzniknout před vstupem Protokolu č. 11 v platnost, pan Bernhardt, jednající prostřednictvím tajemníka Soudu, konsultoval se zástupcem francouzské vlády (dále jen „Vláda"), s právním zástupcem stěžovatelů a s delegátem Komise organizaci písemného řízení. Na základě následného příkazu obdržel tajemník Soudu stanovisko stěžovatelů dne 21. července 1998 a stanovisko Vlády dne 30. září 1998.
6. Po vstupu v platnost Protokolu č. 11 dne 1. listopadu 1998 a v souladu s ustanovením jeho článku 54 § 5 byl případ postoupen Velkému senátu Soudu. Členem Velkého senátu se stal ex officio pan J.-P. Costa, soudce zvolený za Francii (článek 27 § 2 Úmluvy a ustanovení 24 § 4 Jednacího řádu Soudu), pan Wildhaber. předseda Soudu, paní E. Palmová, místopředsedkyně Soudu, a pan Fischbach, místopředseda sekce (článek 27 § 3 Úmluvy a ustanovení 24 § 3 a § 5 písm. a/ Jednacího řádu Soudu). Ostatními členy jmenovanými k doplnění Velkého senátu se stali L. Ferrari Bravo, L. Caflish. J. Makarczyk. W. Fuhrmann. K. Jungwiert, B. Zupančič, N. Vajičová, J. Hedigan, W. Thomassenová, M. Tsatsa-Nikolovska, T. Pantiru, E. Levits a K. Traja (ustanovení 24 § 3 a ustanovení 100 § 4 Jednacího řádu Soudu). Později pan Ferrari Bravo a pan Hedigan, kteří se nemohli zúčastnit dalších projednávání případu, byli nahrazeni A. B. Bakou a P. Kürisem (ustanovení 24 § 5 písm. b/ Jednacího řádu Soudu).
7. Dne 10. listopadu 1998 pan Wildhaber rozhodl připojit k soudnímu spisu písemná stanoviska a listiny založené do spisu právním zástupcem stěžovatelů dne 22. října 1998 (ustanovení 38 § 1 Jednacího řádu Soudu).
8. Na výzvu Soudu (ustanovení 99 Jednacího řádu Soudu) delegovala Komise jednoho ze svých členů, J.-C. Geuse, k účasti na řízení před Velkým senátem.
9. V souladu s rozhodnutím předsedy se veřejné jednání konalo v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 16. prosince 1998.

Před Soud předstoupili:

(a) za Vládu J.-F. Dobelle. zástupce ředitele pro právní věci. Ministerstvo zahraničních věcí, zástupce. B. Nedelec, magistrat, přidělený k sekci lidských práv. Ministerstvo zahraničních věcí, G. Bitti. zvláštní poradce. Úřad pro lidská práva Ministerstva spravedlnosti, rada,

(b) za stěžovatele G. Charollois, administrátor Sdružení pro ochranu volně žijících zvířat (ASPAS) a Národní společnosti pro ochranu přírody (SNPN), rada.

(c) za Komisi J.-C. Geus, delegát, M.-T. Schoepferová, tajemnice Komise.

Soud vyslechl vystoupení pana Geuse, pana Charalloise a pana Dobelleho.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

1. Úvod
2. S ohledem na důležitost historického kontextu daného případu se zdá být – výjimečně – vhodné na počátek rozsudku zařadit pasáž „Okolnosti případu“ s krátkým úvodem spočívajícím na informaci předložené Vládou.
3. Až do francouzské revoluce roku 1789 bylo právo lovit výsadou šlechty. Pouze šlechtici mohli lovit zvěř, která byla pokládána za majetek krále.

Během revoluce existovaly k tomuto problému dva myšlenkové proudy: první, který podporoval Mirabeau, přiznával právo lovu majiteli pozemku jako jeho výsadu; druhý, který podporoval Robespierre, přiznával všem občanům bezpodmínečnou svobodu lovit kdekoli. První koncepce se prosadila, když v noci 4. srpna 1789 byla výsada lovu zrušena „s jedinou výhradou, že pouze majitelé pozemku smějí lovit“ s tím, že dekret z 11. srpna 1789 založil princip, že „každý majitel pozemku má právo zabít nebo nechat zabít pouze na svém pozemku každý druh zvěře“.

Poté zákon ze 3. května 1844. jehož značná část je dosud v platnosti, upravil právo lovit zavedením povolení k lovu a vymezením pevných období lovu. Oddíl 1 tohoto zákona, který byl později kodifikován jako článek 365 zákona o krajině a poté jako článek L. 222-1, stanovil: „Nikdo nemá právo lovit na pozemku patřícím jinému bez souhlasu majitele nebo osoby jím oprávněné nebo jemu podřízené.“

V judikatuře však bylo upřesněno, že tento souhlas může být dán mlčky a že je možné lovit na pozemku jiného za podmínky, že majitel práva lovu nevyjádřil výslovně svůj nesouhlas takovými prostředky, jako je podpis nájemní smlouvy, vzetí do přísahy hajného nebo vyvěšení oznámení o „soukromém lovu“.

12. Ačkoli byla za účelem organizování lovu spontánně vytvářena sdružení lovců v regionech severně od Loiry, kde převažovaly velké plochy zemědělských a lesních pozemků, vyvinula se teorie němého souhlasu z judikatury užívané na jihu Francie, kde dělba držby půdy vytvořila strukturu mnohem menších pozemků, což mělo za následek téměř neomezenou svobodu lovit, známou jako „chasse banale“ (veřejný lov). S výjimkou několika málo loveckých pozemků tak lovci mohli lovit, kde se jim zalíbilo, a nikdo neodpovídal za řádné spravování stavů zvěře; důsledkem bylo, že některé druhy zvěře byly v určitých regionech téměř vyhubeny.
13. A právě za těchto okolností byl vydán zákon č. 64-696 ze dne 10. července 1964, známý jako „Loi Verdeille“ (viz níže odstavec 41 a násl.). Tento zákon zakotvil vytváření schválených obecních loveckých sdružení (Associations commimales de chasse agréées – „ACCAs“) a schválených meziobecních loveckých sdružení (Associalions inter-communales de chasse agréées – „AICAs“). Oddíl 11 (který se později stal článkem L. 222-2 zákona o krajině, viz níže odstavec 41) stanoví, že jejich posláním je „napomáhat ve svých honitbách zvyšování stavů zvěře a tlumení škodné, zabránit pytláctví, instruovat své členy, aby lovili bez zasahování do majetkových práv nebo do flóry a obecně zdokonalovat technickou stránku lovu, aby mohl být tento sport provozován uspokojivějším způsobem“. K tomuto účelu zákon vyžaduje od majitelů pozemků menších, než je určitá hranice, která je v jednotlivých departementech odlišná, aby se stali členy některého ze sdružení ACCA vytvořeného v jejich obvodu a aby na ně přenesli svá práva lovu na svém pozemku za účelem vytvoření obecních honiteb.
14. Zákon Loi Verdeille se aplikuje v départementech metropolitní Francie s výjimkou Bas-Rhin. Haut-Rhin a Moselle, kde je speciální režim převzatý z německého práva (viz níže odstavec 40).

Vytvoření ACCA je obligatorní v departementech uvedených na seznamu sestaveném ministerstvem příslušným pro lov, který určuje 29 z 93 metropolitních departementů přicházejících v úvahu, včetně Creuse, kde žijí pan Dumont, pan A. Galland. pan P. Galland, pan E. Petit, pan M. Petit a pan Pinon (viz níže odstavec 23). a Gironde, kde žije paní Montion (viz níže odstavec 23). V obvodech samosprávných obcí zbývajících (z oněch 93) départementů mohou být ACCA vytvořeny prefektem, jehož o to může požádat každý, kdo prokáže, že alespoň 60 % majitelů pozemků vlastnících alespoň 60 % pozemků v obvodě samosprávné obce s tím souhlasí. K 28. únoru 1996 tak existovala sdružení ACCA v 851 obvodech samosprávných obci ve 39 různých departementech, včetně 53 z 555 takových obvodů v Dordogne, kde žijí paní Chassagnou. pan R. Petit a paní Lasgrezas (viz níže odstavec 16).

15. Právo lovu náleží majiteli pozemku (viz níže odstavec 36), avšak vytvoření ACCA je důsledkem sdružování loveckých pozemků v rámci obvodu samosprávné obce, takže členové sdružení mohou lovit v rámci celého takto vytvořeného prostoru (viz níže odstavce 41 a 50). Za určitých podmínek mohou majitelé pozemků dosahujících v jednom bloku určitého minimálního území (60 hektarů v Creuse a 20 hektarů v Gironde a Dordogne) bránit začlenění jejich pozemků do honitby ACCA nebo požadoval, aby z nich byly vyčleněny (viz níže odstavce 47-49).
16. Zvláštní okolnosti případu
17. Paní Chassagnou, pan R. Petit a paní Lasgrezas
18. Paní Chassagnou, pan R. Petit a paní Lasgrezas se narodili v letech 1924. 1936 a 1927. Všichni jsou zemědělci a žijí v départementu Dordogne, paní Chassagnou v Tourtoiraku a zbývající dva v Sainte-Eulalie-d` Ans.

Jmenovaní vlastní pozemky, které mají v jednom bloku výměru menší než 20 hektarů a jsou začleněny do honitby sdružení ACCA v Tourtoiraku a Chourgnac-d` Ans.

17. V roce 1985. jakožto členové Hnutí proti lovu (dále jen „ROC“) a Sdružení pro ochranu zvěře (dále jen „ASPAS“), veřejně prospěšného sdružení požadujícího ochranu přírody, umístili stěžovatelé na hranicích svých pozemků nápisy „Lov zakázán“ a „Rezervace“. Sdružení ACCA v Tourtoiracu a v Chourgnac-d` Ans proto požádala o vydání příkazu, jímž by se nařizovalo odstranění těchto nápisů. Soudce příslušný k vyřízení těchto žádostí vydal požadovaný příkaz rozhodnutím ze dne 26. září 1985, které pak bylo potvrzeno dne 18. června 1987 Odvolacím soudem v Bordeaux.
18. Dne 20. srpna 1987 zamítl prefekt départementu Dordogne žádost pana R. Petita. paní Chassagnou a paní Lasgrezas o vyčlenění jejich pozemků z honiteb sdružení ACCA v Tourtoiracu a v Chourgnac-d` Ans.

Jmenovaní pak požádali o soudní přezkoumání tohoto rozhodnutí Správní soud v Bordeaux, který však rozhodl v jejich neprospěch rozsudkem ze dne 26. května 1988.

1. Řízení před soudem tribunál de grande instance v Périgueux
2. Dne 30. července 1987 dali stěžovatelé podnět k civilnímu řízení proti sdružením ACCA v Tourtoiracu a v Chourgnac-d` Ans před soudem tribunal de grande instance v Périgueux.

V podstatě tvrdili, že oddíly 3 a 4 zákona Loi Verdeille jsou neslučitelné s články 9, 11 a 14 Úmluvy a s článkem 1 Protokolu č. 1 za prvé proto, že všechny neoplocené části pozemku menšího než 20 hektarů v dané oblasti nacházející se více než 150 metrů od obydlí mají být začleněny do loveckých pozemků ACCA formou postoupení práv lovu z majitelů nebo uživatelů těchto práv na sdružení, přičemž se takovéto postoupení pokládá za automatické, aniž by se bral v úvahu souhlas dosavadních majitelů nebo uživatelů, a za druhé proto, že majitelé pozemků, kteří nejsou lovci, se automaticky stávají členy sdružení. Stěžovatelé požadovali na soudu, aby v tomto ohledu rozhodl, že ve vztahu k daným ACCA jsou třetí stranou, že jejich pozemky již nemohou být nadále začleněny do honitby ACCA a že ACCA nemohou spoléhat na postoupení jejich práv lovu. Na závěr požadovali na soudu,

aby prohlásil, že mají právo na svých pozemcích umístit nápisy vyzývající k respektování jejich práv.

20. Dne 13. prosince 1988 tribunal de grande instance v Périgueux vynesl rozsudek, v němž bylo uvedeno:

„(Pokud jde o argumentaci týkající se článku 1 Protokolu č. 1:)

Je třeba připustit, že zákon má za následek nucené zbavení práva lovu, které je jedním z prvků vlastnického práva, a zavazuje majitele půdy, s výhradou kontroly ze strany sdružení ACCA, akceptovat na pozemku přítomnost třetích stran, zejména lovců.

Kromě toho se zdá, že zákon Loi Verdeille zakotvuje zvláštní pravidla odchylující se od zásady zakotvené v článku 365 zákona o krajině, že „nikdo nebude mít právo lovit na pozemku patřícím jinému bez souhlasu vlastníka …".

Protokol č.1 nevylučuje omezení vlastnického práva … jelikož článek 1 po konstatování principu „nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek. které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva" pokračuje takto: „Předchozí ustanovení nebrání právu státu přijímat zákony, které považuje za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut".

Většina použitých pojmů odráží velmi širokou povahu restrikcí, jež mohou být uvaleny na vlastnické právo signatárními státy v jejich vnitrostátním zákonodárství.

Zákon Loi Verdeille, jehož proklamovaným účelem je podporovat, inter alia, růst stavů zvěře, tlumit škodnou a zabránil pytláctví, splňuje kritérium „obecného zájmu" zakotveného v článku 1 Protokolu č. 1. Obdobně, ve snaze „zdokonalit technickou organizaci lovu", zamýšlel parlament umožnit demokratickou účast na lovu a zabránit vlastníkům pozemků, aby si vyhrazovali výlučná práva lovu na své půdě, a takto omezovat právo na užívání majetku, což znamená v daném případě právo lovu, a to v souladu s „obecným zájmem". na který se odvolává Protokol č. 1.

V důsledku toho, s ohledem na vlastnické právo, ustanovení oddílů 3 a 4 zákona Loi Verdeille se nezdají být v rozporu s Úmluvou …

(Pokud jde o argumentaci týkající se článků 11, 14, 9 a 10 Úmluvy:)

Tím, že stanoví, že vlastníci pozemků menších než 20 hektarů v oblasti se ipso facto stanou členy ACCA. vnucuje vlastně povinné členství ve sdružení, jehož poslání, tak jak je tomu v daném případě, není ze soukromě etických důvodů sdíleno jeho členy, kteří mu ve skutečnosti silně oponují.

Svoboda sdružování musí být nutně interpretována jako „pozitivní svoboda" každého jednotlivce, který si přeje připojit se ke sdružení podle svého výběru, přičemž současně znamená negativní právo nebýt nucen připojit se ke sdružení nebo k odborům. Akceptovat názor, že článek 11 (Úmluvy) zaručuje pouze „pozitivní" svobodu sdružování, by znamenalo popření samotného principu této svobody, spočívající na svobodném, dobrovolném výběru každé osoby, která si přeje připojit se k nějaké skupině.

Proto tím, že oddíly 3 a 4 zákona Loi Verdeille nutí některé majitele pozemků, aby se připojili k ACCA, porušují samu podstatu svobody sdružování, kterou je třeba pokládat zajeden z aspektů svobody svědomí, názorů a vyjadřování, jež je rovněž garantována Úmluvou, a nevedou k pouhému omezování svobody sdružování, nýbrž k jejímu popření.

Porušování svobody sdružování se zdá být o to více šokujícím, že právo odporovat převodu práva

lovu je vyhrazeno oddílem 3 zákona Loi Verdeille výlučně majitelům pozemků převyšujících 20 hektarů v oblasti v jediném bloku.

Takto zákon Loi Verdeille vytváří diskriminaci mezi majiteli pozemků na základě rozsahu pozemku, který vlastní, což je zcela neslučitelné s článkem 14 Úmluvy, jelikož právo nepřipojit se k ACCA by mělo být garantováno jednotně pro všechny majitele pozemků, bez ohledu na jejich velikost.

Nicméně je třeba stanovit, zda zasahování do výkonu svobody sdružování vyplývající z oddílů 3 a 4 zákona Loi Verdeille lze ospravedlnit podle odstavce 2 článku 11 Úmluvy.

Jelikož absolutně nepřipadá v úvahu pokládat zákon Loi Verdeille za „nezbytný v demokratické společnosti" v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, může být pokládán za slučitelný s Úmluvou, pouze pokud se akceptuje názor, že zasahování do výkonu svobody sdružování je oprávněné kvůli „ochraně práv a svobod jiných". tj. jediným omezením v daném případě předvídaným výše uvedeným článkem 11.

Je proto třeba stanovit, zda zákon Loi Verdeille. upravující organizaci sdružení ACCA, jejichž účelem je „obecně" – nebo především v podání stěžovatelů – „zdokonalil technickou organizaci lovu, aby mohl být tento sport provozován uspokojivějším způsobem". má přednost před právem nepřipojil se k loveckému sdružení.

Na prvním místě je třeba poznamenat, že zákon Loi Verdeille se nezdá být absolutně nezbytným, jelikož se plně aplikuje pouze v osmadvaceti z jedenasedmdesáti francouzských departementů, že se týká pouze devíti tisíc obcí ve Francii, včetně sedmdesáti sedmi v Dordogne, a že není jediným zákonným předpisem upravujícím ochranu zvěře a náhradu škody jí způsobenou.

Za druhé, právo lovu nelze pokládat za jedno z práv chráněných Úmluvou (k tomu viz Cass. Ch. Crim. 15.12.1987 -GP 1988. strana 8).

V důsledku toho nemůže mít pouhá ochrana provozování sportu přednost před základní svobodou připojit se či nikoli k nějakému sdružení. Tím, že nutí majitele pozemku, aby se stali členy sdružení ACCA navzdory etickému postoji a osobnímu svědomí takových členů, jako je tomu v daném případě, zákon Loi Verdeille páchá na těchto osobách bezpráví, které je nepřiměřené sledovanému účelu, jmenovitě individuálnímu uspokojení z rekreační činnosti a organizování takovéto činnosti.

Tento soud proto konstatuje, že oddíly 3 a 4 zákona Loi Verdeille nejsou v souladu se závaznými ustanoveními článků 11, 9, 10 a 14 Úmluvy.

V důsledku toho jsou nyní žalobci oprávněni rezignovat na své členství v příslušných sdruženích ACCA a umístit na svých pozemcích nápisy s textem podle jejich výběru, pokud je to slučitelné s pojetím veřejného pořádku a s akceptovanými morálními normami."

2. Řízení před Odvolacím soudem v Bordeaux
3. Dne 23. prosince 1988 se sdružení ACCA v Tourloiraku a v Chourgnac-ď Ans odvolala k Odvolacímu soudu v Bordeaux.

Dne 18. dubna 1991 tento soud zrušil všechna ustanovení rozsudku ze 13. prosince 1988. což odůvodnil takto:

„Je jasné, že ve snaze podpořit racionální výkon práva lovu sdružováním individuálních práv k pozemkům menším, než je minimální plocha stanovená právními předpisy, se zákon Loi Verdeille do značné míry odchyluje od principu zakotveného v ustanovení článku 365 zákona o krajině, že „nikdo nemá právo lovu na pozemku patřícím jinému bez souhlasu vlastníka nebo jiné osoby pověřené

vlastníkem nebo jemu podřízené“. Tím však právo lovit, které je jedním z prvků vlastnického práva, bylo od tohoto práva odděleno, aby se zajistilo, že bude vykonáváno v souladu s obecným zájmem, tak jak je definován v oddíle 1, který stanoví, že posláním sdružení ACCA. kterým byly přiznány výsady veřejných orgánů, je „podporovat ve svých honitbách zvyšování stavů zvěře, tlumení škodné a ochranu před pytláctvím. instruoval své členy, jak mají lovit bez zasahování do majetkových práv a do flóry, a obecně zdokonaloval technickou stránku lovu, aby tento sport mohl být vykonáván uspokojivějším způsobem“.

Tvrzením, že parlament vzal v úvahu pouze „samotné vyhledávání rekreační činnosti“ a že to neopravňuje k tomu, aby někteří lidé byli zbaveni svých základních práv, nepřihlédl soud nižší instance k účelu výše citovaných ustanovení, která se týkají jednak ochrany životního prostředí a volně žijící zvěře před neregulovaným lovem, škodami všeho druhu či anarchickou správou a jednak organizace a regulování tohoto sportu jako takového. S přihlédnutím k velkému počtu lidí, kteří jej provozují, a jeho odpovídajícímu ekonomickému významu musí lov podléhat, stejně jako jiná oblíbená rekreační činnost, omezením vlastním normálnímu provozování veřejné služby; lov byl navíc jako taková uznán Ústavní radou a Státní radou (CE7/7/1978 – CE 5/7/1985). Jelikož takováto omezení ve veřejném zájmu na výkon vlastnického práva jsou výslovně zakotvena v článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě, nemohou si odpůrci Chassagnou. Petit a Lasgrezas stěžovat na porušení tohoto ustanovení. Obdobně sdružování malých pozemků za účelem vytváření loveckých pozemků dostatečné velikosti, jež jsou takto způsobilé poskytnout co největšímu počtu lidí přístup k rekreační činnosti, která by jinak zůstala výsadou majitelů pozemků dostatečně bohatých, aby mohli vlastnit velký rozsah půdy, má za následek, že žaloba na diskriminační charakter zákona Loi Verdeille na základě majetku jako porušení článku 14 Úmluvy ztrácí své opodstatnění.

Závěrem, převod práv k jejich pozemkům na ACCA přiznává dotčeným majitelům status automatických členů, kteří jsou pak oprávněni účastnit se na správě obecních loveckých práv a hájit své zájmy, což jsou jediné účinky daných ustanovení. Na rozdíl od osob, jejichž členství je podmíněné, inter alia, placením zápisného, nemají tito automatičtí členové žádné povinnosti. Navíc zde chybí ustanovení o donucovacích opatřeních či trestech vůči nim; mohou volně lovit či nelovit, sledovat způsob, jakým ACCA plní své poslání, a účastnit se na jeho činnosti nebo se jakékoli takové účasti vzdát.

Zatímco, navíc, vytváření sdružení ACCA a jejich rozsah, působnost a stanovy jsou nejen upraveny zákonnými předpisy, ale podléhají také souhlasu prefekta, a jelikož z tohoto důvodu a navzdory tomu, že tyto korporace mají formu sdružení, jejich veřejnoprávní povaha a zájem vylučují jakýkoli smluvní vztah mezi jejich členy, automatický bezplatný přístup majitelů pozemků, na nichž se požaduje, aby převedli svá práva, navíc zakládá nepochybné zmírnění opatření omezujících jejich vlastnické právo, proto trpí lito majitelé pouze částečným zcizením práv.

Zdálo by se, že členové ROC, kteří velmi dobře vědí, že obecný zájem si vynucuje určitá omezení výkonu vlastnického práva a že zákon Loi Verdeille nevytváří žádné překážky svobodě sdružování, vyžadují fakticky právo nelovit, které není zajištěno vnitrostátním právem ani garantováno mezinárodními smlouvami o nic více než samotné právo lovit.

3. Řízení před Kasačním soudem
4. Rozsudkem ze dne 16. března 1994 zamítlo třetí civilní oddělení Kasačního soudu odvolání proti právním aspektům podané stěžovateli, a to s následujícím odůvodněním:

„Ustanovení článku 1 Protokolu č. 1 … přiznává státu právo vydat přijímat zákony, které shledá nezbytnými, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem, a odvolací soud konstatoval za prvé. že ustanovení zákona Loi Verdeille sledují ochranu životního prostředí a volně žijící zvěře před neregulovaným lovem a škodami všeho druhu nebo anarchickou správou, jakož i organizaci a

regulaci lovu samotného, a za druhé, že spojování malých pozemků do loveckých pozemků dostatečné velikosti, což odpovídajícím způsobem umožní co největšímu počtu lidí přístup k rekreační aktivitě, jež by jinak nutně zůstala výsadou majitelů velkých pozemků, zbavuje stížnost na diskriminaci z důvodu majetku jakéhokoliv opodstatnění. Takovýto argument je tudíž v tomto bodě neopodstatněný.

Poté, co konstatoval, že majitelé pozemků, kteří převedli svá práva na sdružení a kteří jsou automatickými členy, nemají žádné závazky, že neexistuje ustanovení upravující donucovací opatření nebo tresty vůči nim, že tito členové se mohou, avšak nemusí účastnil činnosti sdružení a že role sdružení jako veřejné služby vylučuje jakýkoli smluvní vztah mezi jeho členy, že automatický bezplatný přístup majitelů pozemků, od nichž zákon vyžaduje, aby převedli svá práva, je pouze náhradou tohoto převodu, odvolací soud na základě těchto důvodů pouze poskytl zdůvodnění vyžadované zákonem pro toto rozhodnutí v dané věci.“

1. Pan Dumont, pan A. Galland, pan P. Galland, pan E. Petit, pan M. Petit a pan Pinon
2. Pan Dumont, pan A. Galland, pan P. Galland a pan E. Petit (který zemřel v červnu 1995) se narodili v letech 1924. 1926, 1936 a 1910; pan M. Petit a pan Pinon se narodili v roce 1947. Všichni jsou rolníci a žijí v Genouillac v départementu Creuse. Jsou vlastníky pozemků menších než 60 hektarů v jednom bloku, které jsou zahrnuty do honiteb sdružení ACCA v La Cellette a v Genouillacu. a tvrdí o sobě, že jsou odpůrci lovu z etických důvodů. Jsou rovněž členy sdružení A SPAS.
3. Řízení před Správním soudem v Limoges
4. V srpnu a v září 1987 požádal každý ze stěžovatelů prefekta départementu Creuse, aby vyjmul jejich pozemky z honiteb příslušných sdružení ACCA. Poté stěžovatelé požádali Správní soud v Limoges o právní revizi implicitních zamítnutí spočívajících v lom. že jim prefekt neodpověděl, přičemž se odvolali na ustanovení Úmluvy a na ustanovení Mezinárodního paktu o o občanských a politických právech a na Úmluvu ILO z roku 1948 o svobodě sdružovací.
5. Dne 28. června 1990 Správní soud v Limoges zamítl odvolání šesti identickými rozsudky s následujcím odůvodněním:

“ Pokud jde o stížnost na zasahování do svobody svědomí:

Žádné ustanovení zákona z 10. července 1994 … neporušuje právo osob nesouhlasících s lovem, aby vyjádřily své přesvědčení nebo aby je daly najevo třeba i veřejně. Pouhá skutečnost, že bylo vytvořeno sdružení ACCA, jim v tomto ohledu neukládá žádné omezení, závazek či zákaz … Svoboda názorů a projevu osob nesouhlasících s lovem je nezbytně limitována ochranou práv a svobod lovců, jakož i osob. které sdílí jejich přesvědčení.

Pokud jde o stížnost na zasahování do svobody sdružovací:

Podle těchto ustanovení nelze občany nutit, aby přistupovaly ke sdružením proti své vůli. Nicméně, jelikož za podmínek ustanovení, na něž se odkazuje, může být svoboda sdružovací podrobena omezením, jež se jeví jako nezbytná z důvodu veřejného zájmu, může se na občanovi legálně požadovat, aby přistoupil ke sdružení, jehož účelem je sloužil veřejnému zájmu. Rozumná aplikace práva lovu, jak je upraveno zákonem z 10. července 1964. je důvodem veřejného zájmu navzdory tomu, že s přihlédnutím ke způsobu jeho provádění není v praxi tento zákon aplikován na celém státním území. Proto takto vnucený zásah do individuální svobody sdružovací není excesivním ve světle tohoto obecného zájmu.

Pokud jde o stížnost na porušování rovnosti před zákonem:

V žádném případě nezavádějí ustanovení zákona … diskriminaci na základě majetku. Ačkoli zákon

stanoví minimum oblastí vymezených pro námitky a jejich stažení, text zákona a historie jeho přípravy ukazují, že tyto limity byly stanoveny s cílem zajistit rozumnou úpravu lovu. Takovýto obecný zájem ospravedlňuje rozdílné zacházení s majiteli pozemků v závislosti na rozloze půdy, kterou vlastní, aniž by toto rozdílné zacházení znamenalo porušení rovnosti před zákonem.

Pokud jde o stížnost na porušování vlastnického a užívacího práva:

Ačkoliv výše citovaná ustanovení chrání vlastnické právo a právo užívat svůj majetek, nebrání tomu, aby na ně byla uvalena omezení ve veřejném zájmu. Jak již tento soud poznamenal, slouží úprava lovu veřejnému zájmu, který taková omezení ospravedlňuje. Na škody majitelů pozemků, jejichž půda je začleněna do loveckých pozemků sdružení ACCA, způsobené ztrátou výhradního užívacího práva, je brán ohled ve formě členství ve sdružení ACCA a ve formě služeb, které poskytuje. Skutečnost, že stěžovatelé prohlašovali, že nejsou zainteresováni na takovéto formě zohlednění, ji nemůže učinit nedostatečnou. Závěrem, jestliže stěžovatelé tvrdili, že zákon z 10. července 1964 nezajišťuje spravedlivé a včasné odškodnění, navzdory ustanovením, jež mají status ústavního zákona, pak nepřísluší správním soudům, aby rozhodovaly o ústavnosti legislativy. Proto nemůže být takováto stížnost platně podána u správního soudu."

2. Řízení před Státní radou (Conseil dEtat)
3. S odkazem na články 9, 11 a 14 Úmluvy a článek 1 Protokolu č. 1 se stěžovatelé odvolali ke Státní radě.
4. Šesti identickými rozsudky z 10. března 1985 Státní rada jejich odvolání zamítla s následujícím odůvodněním:

….

Žádné ustanovení zákona Loi Verdeille neukládá nelovci povinnost, aby se účastnil lovu nebo jej schvaloval. V důsledku toho není stěžovatel v žádném případě oprávněn tvrdit, že Správní soud v Limoges chybně rozhodl, že ustanovení zákona Loi Verdeille neodporují ustanovení článku 9 Úmluvy.

Zákon Loi Verdeille vytvořil obecní sdružení lovců schvalovaná prefekty za účelem zdokonalit technickou stránku lovu. S cílem umožnit těmto organizacím, aby plnily roli veřejné služby, jim byly svěřeny různé výsady veřejných orgánů. V důsledku toho se nelze v žádném případě platně odvolával na zmíněná ustanovení a zpochybňovat právní platnost napadeného rozhodnutí, které učinil prefekt départementu Creuse.

Skutečnost, že tento pozemek patřící navrhovateli byl začleněn do honitby sdružení ACCA a že majitelé loveckých práv tam mohou vstoupit za účelem lovu, nezbavovala navrhovatele jeho majetku, nýbrž, pouze omezila jeho užívací právo v souladu s ustanoveními zakotvenými v zákoně Loi Verdeille. která s ohledem na sledovaný veřejný zájem nejsou nepřiměřená. Proto nelze s výše analyzovanou argumentací souhlasil.

Skutečnost, že zákon Loi Verdeille stanoví různá pravidla v závislosti na tom, jsou-li dotčené pozemky svým rozsahem menší nebo větší než 20 hektarů, má příčinu v tom, že situace jsou různé s ohledem na cíle sledované tímto zákonem, zejména na regulaci stavu zvěře. Tato pravidla nezakládají žádnou z forem diskriminace uvedenou … v článku 14 Úmluvy."

1. Paní Montion
2. Paní Montion se narodila v roce 1940 a pracuje jako sekretářka. Žije v Salleboeuf. département Gironde.
3. Stěžovatelka a její manžel, který zemřel v únoru 1994, byli majiteli pozemku o výměře 16 hektarů, který tvořil část honitby sdružení ACCA v Salleboeuf.

Jako člen národní společnosti pro ochranu přírody (SNPN) a ROC pan Montion bezúspěšně žádal během řízení o vytvoření ACCA. aby jeho pozemek byl označen jako rezervace ACCA. Poté, rovněž bezúspěšně, napadl u správních soudů prefektův dekret ze 7. prosince 1979. schvalující sdružení.

30. Poté, co se rozhodl začlenit svůj majetek do sítě dobrovolných přírodních rezervací, požádal prefekta (departementu) Gironde v dopise z 15. června 1987 za prvé, aby nařídil ACCA v Salleboeuf. aby ho vyškrtl ze seznamu svých členů, a za druhé, aby vyškrtl jeho pozemek ze seznamu pozemků, tvořících lovecké pozemky sdružení. Dne 29. června 1987 poslal předsedovi ACCA stejnou žádost.

Prefekt a předseda ACCA jeho žádosti zamítli svými dopisy z 25. června a z 10. července 1987.

1. Řízení před Správním soudem v Bordeaux
2. Dne 13. srpna 1987 požádali pan Montion a SNPN Správní soud v Bordeaux, aby zrušil rozhodnutí z 25. června a z 10. července 1987 vzhledem k lomu, že je ultra vires. Přitom v podstatě tvrdili, že byly porušeny články 9, 11 a 14 Úmluvy, jakož i článek 1 Protokolu č. 1.
3. Rozsudkem ze 16. listopadu 1989 Správní soud v Bordeaux tyto žádosti zamítl s následujícím odůvodněním:

„Pokud jde o rozhodnutí předsedy ACCA z 10. července 1987:

ACCA je třeba chápat jako výzvu ke členství ve sdružení založeném podle zákona 1901. Ačkoliv za účelem dosažení cílů stanovených zákonem Loi Verdeille jsou sdružením ACCA svěřeny některé pravomoci veřejných orgánů, zůstávají tato sdružení soukromoprávními osobami. Rozhodnutí, která přijímají mimo rámec výkonu těchto pravomocí, zejména pokud jde o udělení nebo odvolání členství, jsou soukromoprávními akty, které nepodléhají kontrole správními soudy. V důsledku toho návrhy ve stížnostech členů sdružení ACCA v Sallehoeuf byly předloženy soudu, který nemá jurisdikci o nich rozhodnout, takže musí být zamítnuty.

Pokud jde o rozhodnutí prefekta départementu Gironde z 25. června 1987 …:

K ustanovení článku 14 Úmluvy:

Právo lovit či nelovit nepatří mezi práva a svobody, jejichž výkon je garantován Úmluvou. Proto se ani pan Montion ani SNPN nemohou odvolávat na Úmluvu, stěžují-li si na porušení principu rovnosti před zákonem. Nicméně rovnost před zákonem je obecným právním principem, na který se stěžovatelé mohou odvolávat.

Oddíl 3 zákona Loi Verdeille dává majitelům pozemků o rozsahu nejméně 20 hektarů v jednom bloku právo vznést námitky proti začlenění lakového pozemku do honitby sdružení ACCA. Toto omezení, o němž nebylo prokázáno, že zakládá diskriminaci na základě majetku, bylo stanoveno, aby zajistilo rozumnou organizaci lovu formou sdružování pozemků dostatečných rozměrů a aby tak zajistilo co největšímu počtu lidí možnost výkonu práva lovu. Za těchto okolností je nelze pokládal za porušující rovnost před zákonem.

I když Úmluva chrání vlastnické právo, nebrání zásahům do tohoto práva v souladu s veřejným zájmem. Organizování lovu, s ohledem na samu podstatu této aktivity, na množství lovců a na sociální fenomén, který tvoří, je věcí veřejného zájmu, což ospravedlňuje zasahování do vlastnického práva. Majitel pozemku, jehož majetek je začleněn do honitby sdružení ACCA, dostane kompenzaci své újmy způsobené zrátou práva na soukromé užíváni formou práva užívat pozemky jiných majitelů, nehledě na další služby poskytované sdružením, jehož se automaticky stává členem. Kromě toho nemá pan Montion právo odvolávat se na své odmítnutí přijmout tuto kompenzaci, aby tak podpořil své tvrzení, že mu nebyla poskytnuta spravedlivá kompenzace újmy způsobené ztrátou užívacího

práva.

K ustanovením článku 9 Úmluvy:

Účelem těchto ustanovení je chránit práva a základní svobody, k nimž právo „nelovit“ nepatří. Kromě toho ustanovují, že výše uvedené zásady mohou být podrobeny omezením, jež jsou inherentní souběžnému výkonu individuálních práv a svobod. Skutečně jsou omezení těchto práv a svobod takto ospravedlnitelná, jak ve své zásadě, tak i ve způsobu aplikace, ve světle konkurujících si zájmů v daném případě. Organizace lovu se stává nezbytnou, jak je uvedeno výše, kvůli potřebě chránil veřejný pořádek, veřejnou bezpečnost a právo každého na lov.

K ustanovení článku 11 Úmluvy:

Účast majitele pozemku, jehož majetek je začleněn do honitby ACCA. v tomto sdružení je právem zajišťujícím kompenzaci újmy způsobené ztrátou výlučného práva užívat svůj pozemek a jejím účelem je umožnil mu bránit své zájmy v rámci sdružení. Má také právo vystoupit v mezích podmínek zakotvených v oddíle 8 zákona Loi Verdeille a nemusí platit zápisné, přičemž převod jeho práva nemůže být konstruován jako forma zápisu, jelikož výhody jsou poskytovány bez ohledu na to. Proto zamítnutí žádosti, aby bylo panu Montion dovoleno vystoupit z.ACCA v Salleboeuf. nebylo porušením svobody sdružovací.“

2. Řízení před Státní radou (Conseil d`Etat)
3. S odvoláním na články 9, 11 a 14 Úmluvy a na článek 1 Protokolu č. 1 se pan Montion a SNPN odvolaly ke Státní radě ve dnech 3. a 11. ledna 1990.
4. Dne 10. května 1995 Státní rada tato odvolání zamítla rozsudkem, přičemž uvedla stejné důvody jako ty, které uvedla dne 10. března téhož roku v případech pana Dumonta. pana A. Gallanda. pana P. Gallanda, pana E. Petita. pana M. Petita a pana Pinona (viz výše odstavec 27).

III. Relevantní vnitrostátní právo

35. Článek 220-1 zákona o krajině stanoví:

„Vláda odpovídá za dohled nad lovem a jeho úpravu v souladu s veřejným zájmem.“

1. Právo lovil a vlastnické právo
2. Článek L.222-1 (dříve článek 365) zákona o krajině stanoví:

„Nikdo nemá právo lovit na pozemku patřícím jinému bez souhlasu majitele nebo osoby jednající jeho jménem nebo jemu podřízené.“

„Právo lovit“ tudíž přísluší majiteli pozemku. Je to výlučné právo, ačkoli zákon přiznává nájemci zemědělské pudy právo lovit na pozemku (článek L.415-7 zákona o krajině).

Majitel pozemku může „přenechat“ svá práva lovu, avšak nemůže je prodat odděleně od daného majetku.

37. Článek R.228-1 zákona o krajině stanoví:

„Každému, kdo loví na pozemku patřícím jinému bez souhlasu majitele pozemku nebo práv lovu, bude udělen trest za trestné činy podle třídy 5.“

38. Podle článku R.227-5 zákona o krajině musí ministr odpovědný za lov sestavit seznam druhů

zvěře, která může být označena jako škodná podle článku L.227-8. Seznam se sestaví po předchozí konzultaci s Národní radou pro lov a zvěř na základě potenciálních škodlivých účinků zvěře na lidskou činnost nebo biologickou rovnováhu.

Článek R.227-6 stanoví, že v každém départementu musí prefekt rozhodnout, které druhy zvěře z těch, které jsou uvedeny na seznamu podle článku 227-5. jsou v tomto départementu škodnou s přihlédnutím k místním podmínkám a k jednomu z následujících důvodů: chránit veřejné zdraví a bezpečnost, zabránit významným škodám v zemědělství, lesnictví nebo vodním hospodářství nebo chránit floru a faunu.

Každý rok učiní prefekt příslušné rozhodnutí po konzultaci s Radou départementu pro lov a zvěř a s Federací lovců. Toto rozhodnutí se publikuje před 1. prosincem a vstupuje v platnost 1. ledna následujícího roku.

Podle článku R.227-7 zákona o krajině musí majitel pozemku, držitel nebo rolník-nájemce učinit opatření ke tlumení škodné, a to bud osobně, nebo musí být přítomen, anebo písemně na někoho postoupil právo tak učinit. Kdo postoupí takovéto právo, nesmí za to přijmout finanční náhradu.

V judikatuře bylo ustáleno, že tlumení škodné není lovem, nýbrž neoddělitelnou částí vlastnického nebo užívacího práva k pozemku (Odvolací soud v Paříži, 9. července 1970. D. 1971.16, poznámka učiněná M. B.)

1. Zákonné sdružování loveckých pozemků
2. V určitých případech stanoví zákon povinnost „sdružovat“ lovecké pozemky.
3. Pravidla aplikovatelná v départementech Bas-Rhin, Haut-Rhin a Moselle
4. V départementech Bas-Rhin. Haut-Rhin a Moselle je výkon práva lovu upraven místním zákonem ze 7. února 1881. Dohlíží na něj městská správa jménem majitelů pozemků. Městská správa přenechává práva lovu na období devíti let ve veřejné soutěži. Plochy dotčených pozemků musí činit minimálně 200 hektarů. Renta se buď rozděluje mezi různé majitele pozemků v poměru ke katastrálnímu území jejich majetku, nebo tam, kde tak rozhodne alespoň dvoutřetinová většina majitelů, vlastnících minimálně dvě třetiny pronajaté půdy, se přenechá městské správě.

Majitel pozemku většího než 25 hektarů v jednom bloku (5 hektarů pro jezera a rybníky) si může vyhradit svá práva lovu pro sebe, avšak tam, kde kvalifikovaná většina majitelů pozemků rozhodla přenechat rentu z práv lovu městské správě, musí zaplatit městské správě příspěvek úměrný velikosti držby. Někteří majitelé pozemků nesmějí sdružovat svou půdu za účelem vytvoření statutárních minimálních ploch. Zákon se nevztahuje na části půdy ohraničené plotem zabraňujícím jakémukoli spojení se sousedním pozemkem.

2. Pravidla aplikovatelná v ostatních metropolitních départementech
3. V ostatních départementech jsou aplikovatelná pravidla stanovena zákonem č. 64-696 z 10. července 1964, známým jako „Loi Verdeille“, který upravuje vytváření schválených obecních a meziobecních sdružení lovců („ACCA“ a „AICA“).

Sdružení ACCA, na která se vztahuje řádný zákon o sdruženích (zákon z 1. července 1901) a speciální ustanovení zákona Loi Verdeille (kodifikovaná jako články L.222-2 a násl. zákona o krajině) a regulační ustanovení kodifikovaná jako články R.222-1 a násl. zákona o krajině, sdružují lovecké pozemky v rámci svých obcí. Jejich zákonným účelem je „napomáhat ve svých honitbách zvyšování stavů zvěře a tlumení škodné, zabránit pytláctví, instruovat své členy, aby lovili bez zasahování do majetkových práv nebo do flóry, a obecně zdokonaloval technickou stránku lovu, aby mohl být tento sport vykonáván uspokojivějším způsobem“ (článek L. 222.2 zákona o krajině).

42. V jedné obci nemůže byl více než jedno sdružení ACCA. avšak dvě nebo více sdružení ACCA ve stejném départementu mohou vytvořil AICA (články L.222-22 a R.222-70 a násl. zákona o krajině).

(a) Vytváření schválených obecních sdružení lovců

43. Vytváření sdružení ACCA je povinné pouze v některých départementech uvedených na seznamu vyhotoveném ministrem odpovědným za lov na návrh prefekta příslušného départementu, podpořený radou départementu po předchozí konzultaci s Agrární komorou a s Federací lovců tohoto départementu (článek L.222-6 zákona o krajině). To platí pro 29 z 93 metropolitních departementů kromě Bas-Rhin. Haut-Rhin a Moselle, včetně Creuse a Gironde.

V ostatních z těchto 93 départementu sestavuje prefekt seznam samosprávných obcí, kde se má vytvořit ACCA. Své rozhodnutí činí na žádost kohokoli, kdo může podat důkaz o tom, že alespoň 60 % majitelů pozemků, držících alespoň 60 % půdy v obvodu samosprávné obce, souhlasí s vytvořením sdružení na období šesti let (článek L.222-7 zákona o krajině). Dne 28. února 1996 tak byla vytvořena sdružení ACCA v 851 obcích v 39 různých départementech, včetně 53 z 555 obcí v Dordogne.

44. Dohromady byla sdružení ACCA vytvořena přibližně v 10 000 obcích z celkového počtu zhruba 36 000 obcí v metropolitní Francii.
45. V příslušných obcích musí prefekt zorganizoval veřejnou diskusi, aby určil „pozemky, vůči kterým mají být převedena práva lovu na obecní sdružení lovců majiteli těchto pozemků nebo takových práv“ (články L.222-8. L.222-9 a R.222-17 a násl. zákona o krajině).

Článek L.222-9 zákona o krajině stanoví:

„U takovýchto převodů se má automaticky za to, že byly učiněny na šestileté období na žádost obecního sdružení za předpokladu, že během tří měsíců ode dne, kdy oznámení o vytvoření sdružení bylo vyvěšeno na radnici a zasláno každému majiteli pozemku nebo majiteli loveckých práv splňujícímu podmínky stanovené článkem L.222-13 zaregistrovaným doporučeným dopisem s doručenkou, majitel pozemku nebo majitel loveckých práv neinformuje starostu zaregistrovaným doporučeným dopisem s doručenkou, že má proti takovému převodu námitky a z jakých důvodů.“

(b) Rozsah dotčeného pozemku

(i) Pozemek, u něhož je třeba převést práva na ACCA

46. Článek L.222-10 zákona o krajině stanoví:

„Obecní sdružení lovců může lovit na pozemcích, které:

1. se nenacházejí ve vzdálenosti do 50 m od jakéhokoli obydlí;
2. nejsou ohrazeny plotem, jak je definován v článku L.224-3 zákona o krajině („souvislý a neporušený, tvořící překážku jakémukoli spojení se sousedními majetky, který nemůže porušit lovná zvěř ani lidé“);
3. tvoří nepřerušenou oblast větší než je minimální oblast uvedená v článku L.222-13 a majitelé pozemků nebo loveckých práv u nich nevznesli námitky; nebo
4. jsou veřejným majetkem náležejícím státu, departementu nebo obci nebo jsou částí veřejného lesa nebo náležejí Francouzským státním železnicím.“

(ii) Pozemek, u něhož lze vznést námitky proti převodu nebo převod revokovat

47. Majitelé pozemků nebo loveckých práv – nebo skupiny majitelů – mohou při splnění určitých podmínek vznést námitky proti začlenění svých pozemků do honiteb ACCA. Článek L.222-13 zákona o krajině stanoví:

„Aby mohla být přípustná, musí se námitka majitele pozemku nebo loveckých práv vztahovat k pozemku o rozloze nejméně 20 hektarů v jednom bloku.

Tato spodní hranice se snižuje, pokud jde o lov vodního ptactva.

1. na 3 hektary pro neodvodněné bažiny;
2. na 1 hektar pro izolované rybníky;
3. na 50 arů pro rybníky, kde k 1. září 1963 byla zřízena stálá lovecká zařízení, přístřeší nebo úkryty.

Tato spodní hranice se snižuje, pokud jde o lov ptáků čeledi Colombidae. na 1 hektar u pozemku, kde pro tento účel byla vytvořena potřebná zařízení.

Tato spodní hranice se zvyšuje na 100 hektarů u půdy v horských oblastech nad pásmem stromů.

Takto definované minimální oblasti lze rozšířit formou nařízení pro každý departement za podmínek stanovených článkem L.222-6. Takováto rozšíření nemohou být větší, než odpovídá dvojnásobku výše stanoveného minima."

V départementech, kde je vytváření ACCA povinné, mohou být minimální oblasti rozšířeny až na trojnásobek ministerským nařízením (Conseil d`Etat, 15. října 1990, de Viry a ostatní, RFDA 6/6/, listopad-prosinec 1990, str. 1100).

48. Článek L.222- 14 zákona o krajině dodává:

„Každý majitel pozemku nebo loveckých práv, který vznesl námitku, zaplatí všechny daně a poplatky, které se mohou vztahovat k soukromým loveckým pozemkům, dohlédne na udržování půdy, přijme opatření k tlumení škodné a zřídí na hranicích nápisy označující jejich status. Jestliže o to majitel pozemku požádá, musí federace lovců jednat ve vztahu k pozemku jako jeho správce."

49. Jestliže si majitel pozemku nebo loveckých práv na pozemku o rozsahu větším, než je minimum stanovené v článku L.222-13 zákona o krajině, přeje vystoupit z ACCA. může tak učinit pouze po uplynulí jednoho šestiletého období s dvouletou výpovědní lhůtou. V takovém případě je sdružení ACCA oprávněno na něm vyžadoval zaplacení náhrady ve výši stanovené příslušným soudem a odpovídající jakémukoliv zhodnocení učiněnému sdružením ACCA (článek L.222-17 zákona o krajině).

Jestliže majitel pozemku menšího, než je výše zmíněný minimální rozsah, získá následně další části navazující půdy, tvořící s první částí půdy jeden blok větší než zmíněné minimum je oprávněn, aby takto vzniklý pozemek byl vyjmut z honitby ACCA (článek R.222-54 zákona o krajině). Majitelé pozemků a/nebo loveckých práv se nesmějí vzájemně spojovat, aby tak získali právo vystoupit z ACCA (Conseil d`Etat. 7.července 1978, Sieur de Vauxmoret. Recueil Lebon, str. 295).

(c) Účinky převodu loveckých práv na ACCA

50. Články L.222-15 a L.222-16 zákona o krajině stanoví toto:

„Převod loveckých práv majitelem pozemku nebo majitelem loveckých práv má za následek zánik všech ostatních loveckých práv, pokud se strany nedohodnou jinak.

Převod opravňuje majitele k tomu, aby obdržel náhradu od sdružení, pokud utrpí ztrátu na zisku způsobenou tím, že byl zbaven dřívějšího zdroje příjmu.

Výši náhrady stanoví příslušný soud, který rovněž určí částku, kterou sdružení dluží majiteli loveckých práv, který zdokonalil pozemek, na němž má sdružení právo lovit."

(d) Členové ACCA

51. Článek L.222-19 stanoví loto:

„Stanovy každého sdružení stanoví, že každá osoba, která je držitelem platného loveckého povolení, smí do sdružení vstoupit, jestliže

1. má bydliště nebo rezidenci v obvodu obce, u níž se po nepřetržitou dobu čtyř let objevuje na seznamu osob povinných platit jednu ze čtyř forem přímého zdanění: nebo
2. vlastní půdu nebo lovecká práva a převedla svá lovecká práva; v takovém případě mohou vstoupit též manžel(ka), předkové a potomci takovéto osoby;
3. drží půdu v zemědělském nájmu, přičemž vlastník půdy převedl svá lovecká práva.

Stanovy rovněž stanoví minimální počet členů, při kterém sdružení může existovat, a minimální procento těch členů, kteří mohou být lovci nespadajícími do některé z výše uvedených kategorií.

Majitel půdy, který není lovcem, se stává členem sdružení automaticky a bezplatně a není povinen přispívat na úhradu ztráty, kterou může sdružení utrpět."

52. Členové ACCA jsou oprávněni lovit na celé honitbě sdružení v souladu s jeho interními pravidly (článek L.222-20 zákona o krajině).

(e) Dohled prefekta

53. Sdružení je schváleno nařízením prefekta, jakmile se přesvědčí, že splnilo všechny procesní požadavky a že jeho stanovy a interní pravidla jsou v souladu se zákonnými ustanoveními (články L.222-3 a R. 222-39 zákona o krajině).

Prefekt jedná jako orgán dohledu nad sdruženími ACCA. Jakékoli změny stanov, interních pravidel nebo předpisů o lovu mu musí být předloženy ke schválení (článek R.222-2 zákona o krajině). Článek R.222-3 dále stanoví, že prefekt může vydat nařízení o přechodných opatřeních nebo dokonce rozpustit a dosadit výkonný výbor ACCA, jestliže porušil některé ze svých povinností uložených články R.222-1 až R.222-81.

1. Rezervace lovné zvěře
2. Rezervace podle dřívějšího článku 373-1 zákona o krajině a povinné rezervace sdružení ACCA a AICA
3. Zákon č. 56-236 z 5. března 1956, kodifikovaný nejprve jako článek 373-1 a později jako článek L.222-25 zákona o krajině, zavedl povinnou tvorbu rezervací zvěře. Ministr odpovědný za lov byl zmocněn sestavovat na návrh federace lovců každého departementu seznam départementů. kde mohly být vytvářeny obecní rezervace lovné zvěře.

Na návrh federace lovců každého départementu a po předchozí konzultaci s městskou radou, s radou départementu a s agrární komorou je možné ministerským nařízením sestavit pro každý z těchto departementů seznam obcí, v nichž je vytvoření rezervace povinné, s uvedením minimálního rozsahu takových rezervací. Kromě výjimek stanovených v pátém pododstavci článku 373-1 zákona o krajině je v těchto rezervacích lov zakázán.

55. Zákon Loi Verdeille vyžaduje, aby sdružení ACCA a AICA vytvářela jednu či více obecních nebo meziobecních rezervací lovné zvěře. Rozsah těchto rezervací musí činit nejméně jednu desetinu celkového rozsahu honitby sdružení. Seznam pozemků tvořících rezervaci musí být schválen prefektem. Musí být sestaveny „zčásti honitby vhodných pro druhy zvěře, jež má být chráněna, a to takovým způsobem, aby byl chráněn majetek, úroda i různé druhy zemědělských plodin“ (články L.222-21. R.222-66 a R.222-67 zákona o krajině).
56. Sjednocení pravidel upravujících rezervace zvěře: rezervace lovné zvěře a rezervace divoké zvěře

(a) Sjednocení pravidel upravujících rezervace zvěře

56. V nové verzi ve znění zákona č.90-85 ze dne 23. ledna 1990 stanoví článek L.222-25 toto:

„Podmínky vytváření a provozování rezervací zvěře stanoví dekret Státní rady. Tento dekret zejména určí podmínky pro rozhodnutí o tom, jaká opatření je třeba přijmout k odstranění překážek pro lidské aktivity, k popdpoře ochrany zvěře a jejího prostředí a k udržení biologické rovnováhy“

57. Dekretem č. 91-971 ze dne 23. září 1991 (Úřední věstník ze dne 24. září 1991) byly zavedeny „rezervace lovné zvěře a rezervace divoké zvěře“ a změněny články R.222-82 a R.222-65 zákona o krajině.

Nový článek R.222-65 stanoví, že rezervace ACCA se řídí ustanoveními článků R.222-82 až R.222-92 zákona o krajině.

Článek 4 dekretu dále stanoví, že rezervace zvěře schválené státem před jeho vstupem v platnost se nyní řídí články R.222-85 až. R.222-92 zákona o krajině.

(b) Rezervace lovné zvěře a rezervace divoké zvěře

58. Rezervace lovné zvěře a rezervace divoké zvěře vytváří prefekt (článek R.222-82 zákona o krajině) bud z vlastního podnětu, „pokud se ukáže nezbytným poskytnout rozsáhlou podporu ochraně zvěře a regulačním projektům realizovaným v obecném zájmu“ (článek R.222-84 zákona o krajině), nebo na žádost majitele loveckých práv (článek R.222-83 zákona o krajině); pokud prefekt odmítne tak učinit, musí toto své rozhodnutí odůvodnit (ibid.).

Prefekt muže uzavřít rezervaci lovné zvěře a rezervaci divoké zvěře kdykoli z důvodů veřejného zájmu nebo na žádost majitele loveckých práv, zejména na konci každého šestiletého období po vytvoření rezervace. Jestliže lakovou žádost zamítne, musí své rozhodnutí odůvodnit (článek R.222-85 zákona o krajině).

59. V rezervaci lovné zvěře a v rezervaci divoké zvěře je veškerý lov zakázán. V nařízení, jímž se rezervace vytváří, však může být dána možnost provádění loveckého plánu, je-li to nezbytné za účelem udržení biologické rovnováhy a rovnováhy mezi lovem, zemědělstvím a lesnictvím. V takovém případě musí být plnění plánu schvalováno každoročně nařízením určujícím kvóty (článek R.222-86 zákona o krajině). Kromě toho odchyt některých druhů zvěře pro vědecké účely nebo pro účel obnovy chovu může být schválen za podmínek stanovených obyčejným zákonem (článek 222-87 zákona o krajině). Jiné činnosti, jež mohou rušit zvěř nebo ohrožoval její prostředí, mohou být usměrněny nebo zakázány (články R.222-89 až R.222-91).
60. Přírodní rezervace
61. Přírodní rezervace zřízené dekretem
62. Článek L.242-1 zákona o krajině stanoví:

„Části území jedné nebo více obcí mohou být označeny jako přírodní rezervace, je-li zachování Hory

a fauny, půdy, vody, minerálních ložisek nebo zkamenělin a přírodního prostředí obecně obzvláště důležité, nebo je-li nezbytné je chránit před jakoukoli formou umělých zásahů, které je mohou zničit. Označení může mít vliv na přímořský veřejný majetek a na francouzské teritoriální vody."

Nejdůležitějšími faktory, které je třeba pro tento účel vzít v úvahu, jsou: zachování druhů zvířat nebo rostlin nebo prostředí ohrožených zánikem na celém území nebo jeho části nebo majících neobyčejné znaky; obnovení populace zvířat nebo rostlin nebo jejich prostředí: zachování botanických zahrad nebo arboret, vytvářejících rezervace pro vzácné nebo neobyčejné rostliny nebo druhy ohrožené zánikem; uchovávání biotopů a neobyčejných geologických. geomorfologických nebo speleologických formací; zachovávání nebo vytváření přechodných destinací na velkých migračních trasách divoké fauny.

61. Rozhodnutí o označení se provádí dekretem poté, co byly konzultovány všechny příslušné místní orgány. Není-li zde souhlas majitele pozemku, je rezervace určena dekretem Státní rady (článek L.242-2 zákona o krajině). Řízení o určení, které zahajuje ministr odpovědný za ochranu přírody, je upraveno články R.242-1 až R.242-18 zákona o krajině.

Do 23. září 1998 bylo na základě tohoto řízení vytvořeno 144 přírodních rezervací.

2. Dobrovolné přírodní rezervace
3. Článek L.242-11 zákona o krajině stanoví:

„Za účelem ochrany druhů divoké flory a fauny, jež jsou předmětem vědeckého zájmu a vyskytuji se na soukromých pozemcích, mohou majitelé pozemků požadovat, aby tyto pozemky byly schváleny jako dobrovolné přírodní rezervace správními orgány po konzultaci s příslušnými místními orgány."

63. Žádost o schválení musí majitel zaslat prefektovi a připojit k ní listiny obsahující inter alia tyto dokumenty (článek R.242-26 zákona o krajině): dopis stanovící účel a rozsah projektu a jeho odůvodnění; zprávu znalce demonstrující zvláštní vědecký a ekologický zájem, který by byl realizací projektu uspokojen: seznam činů nebo činností, které by mohly ohrozit zachování druhů, které jsou předmětem vědeckého a ekologického zájmu, a seznam konzervačních opatření, trvalých nebo dočasných, která by měla být na přání žadatele učiněna; podrobnosti o úpravách, které majitel pozemku zamýšlí provést za účelem dohledu nad rezervací, a o zařízeních a zdokonaleních nezbytných k její ochraně.

Prefekt postoupí spis ke sdělení stanoviska obecní radě nebo příslušným radám, schválenému obecnímu sdružení lovců nebo, pokud žádné neexistuje, federaci lovců příslušného départementu. byla-1i podána žádost o zákaz nebo regulaci lovu uvnitř rezervace, a Komisi pro krajinu départementu, vystupující jako orgán pro ochranu přírody (článek 242-27 zákona o krajině).

64. Rozhodnutí činí prefekt. Je-li to nezbytné, pak toto rozhodnutí znamenající jeho souhlas specifikuje hranice rezervace, povahu ochranných opatření, jež je zde třeba učinit, a závazek majitele pozemku, pokud jde o dohled a její ochranu (článek R.242-28 zákona o krajině).
65. Souhlas se vystavuje na šestileté období, obnovuje se mlčky a může být revokován na konci každého šestiletého období, podá-li majitel pozemku předem odpovídající žádost (článek R.242-31 zákona o krajině).

Ke dni 7. září 1988 bylo na základě takovéhoto řízení vytvořeno 129 přírodních rezervací.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

66. Paní Chassagnou. pan R. Petit a paní Lasgrezas se obrátili na Komisi dne 20. dubna 1994, pan Dumont, pan P. Galland, pan A. Galland, pan E. Petit, pan M. Petit a pan Pinon dne 29. dubna

1995 a paní Montion dne 30. června 1995.

Všichni tvrdili, že na základě zákona č. 64-696 ze dne 10. července 1964 o organizaci schválených obecních loveckých sdružení, známého jako „Loi Verdeille“, byli povinni, navzdory jejich morálnímu odporu k lovu, převést lovecká práva ke svým pozemkům na schválená obecní lovecká sdružení, že byli nuceni stát se automaticky členy těchto sdružení a že nemohli zabránil lovu na svých pozemcích, přičemž tvrdili, že tím byla porušena jejich práva na svobodu svědomí a sdružování a na pokojné užívání jejich majetku, garantovaná články 9 a 11 Úmluvy a článkem 1 Protokolu č. 1. Dále pak tvrdili, že se stali oběťmi diskriminace z důvodu majetku v rozporu s článkem 14 Úmluvy ve spojení s výše uvedenými třemi ustanoveními, jelikož pouze majitelé pozemků překračujících určitou minimální rozlohu mohou uniknout povinnému převodu loveckých práv k jejich půdě na schválené obecní lovecké sdružení, takto zde zabránit lovu a vyhnout se členství v takovém sdružení.

67. Komise prohlásila tyto tři stížnosti (č. 25088/94, 28331/95 a 28433/95) přípustnými dne 1. července 1996. Ve své zprávě (dřívější článek 31 Úmluvy) ke stížnosti č. 25088/94 ze dne 30. října 1997 vyjádřila názor, že byl porušen článek 1 Protokolu č. 1 posuzován odděleně (dvacet sedm hlasů ku pěti) a ve spojení s článkem 14 Úmluvy (dvacet pět hlasů ku sedmi) a článek 11 Úmluvy posuzován odděleně (dvacet čtyři hlasy ku osmi) a ve spojení s článkem 14 Úmluvy (dvacet dva hlasy ku deseti), avšak že nebylo nutné posuzovat případ z hlediska článku 9 Úmluvy (dvacet šest hlasů ku šesti). Ve svých zprávách ke stížnostem č. 28331/95 a 28443/95, obou ze dne 4. prosince 1997, dospěla Komise ke stejným závěrům dvaceti šesti hlasy ku pěti (článek 1 Protokolu č. 1 posuzován odděleně), dvaceti čtyřmi hlasy ku sedmi (článek 1 Protokolu č. 1 ve spojení s článkem 14 Úmluvy), dvaceti čtyřmi hlasy ku sedmi (článek 11 Úmluvy), dvaceti dvěma hlasy ku devíti (článek 11 Úmluvy ve spojení s článkem 14 Úmluvy) a dvaceti čtyřmi hlasy ku sedmi (zbytečnost posuzoval případ z hlediska článku 9 Úmluvy).

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

68. Ve své zprávě Vláda požádala Soud, aby zamítl stížnosti stěžovatelů týkající se článků 9 a 11 Úmluvy za prvé proto, že nebyly kompatibilní s Úmluvou ratione materiae, a alternativně proto, že lato ustanovení nebyla porušena. Vláda též požádala Soud, aby zamítl stížnost vztahující se k článku 1 Protokolu č. 1 proto, že tento článek nebyl porušen. Závěrem, s ohledem na stížnost vztahující se k článku 14 Úmluvy ve spojení s články 9 a 11 a s článkem 1 Protokolu č. 1. Vláda rovněž požádala Soud, aby ji zamítl z toho důvodu, že tento článek nebyl porušen.
69. Stěžovatelé požádali Soud, aby konstatoval, že aplikace zákona Loi Verdeille znamenala porušení článků 9 a 11 Úmluvy, článku 1 Protokolu č. 1 a článku 14 Úmluvy ve spojení s ostatními odpovídajícími ustanoveními, a aby jim přiznal spravedlivé zadostiučinění.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1 posuzovaného samostatně
2. Stěžovatelé uváděli, že povinný převod loveckých práv k jejich pozemkům na ACCA podle ustanovení zákona Loi Verdeille je zásahem do jejich práva na pokojné užívání jejich majetku, které je zajištěno článkem 1 Protokolu č. 1, který stanoví:

„Každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.

Předchozí ustanovení nebrání právu státu přijímat zákony, které považuje za nezbytné, aby upravily užívání majetku v souladu s obecným zájmem a zajistily placení daní a jiných poplatků nebo pokut.“

1. Aplikovatelnost článku 1 Protokolu č. 1
2. Osoby, které se dostavily k Soudu, souhlasily s tím, že povinný převod loveckých práv k jejich pozemkům na ACCA podle zákona Loi Verdeille je třeba analyzovat ve světle druhého odstavce článku 1 Protokolu č. 1. který státům přiznává právo přijímat takové zákony, které považují za nezbytné, aby mohly usměrňovat užívání majetku v souladu s obecným zájmem. Uvedené osoby se však neshodly v tom, zda skutečně došlo k „zásahu" do práva stěžovatelů pokojně užíval svůj majetek.
3. Stěžovatelé tvrdili, že jejich povinnost převést lovecká práva k jejich pozemkům na ACCA proti jejich vůli bez kompenzace či náhrady znamená pro ně zbavení jejich práva užívat svůj majetek za prvé proto, že jsou povinni tolerovat přítomnost lovců na svých pozemcích, zatímco oni jsou proti lovu z etických důvodů, a za druhé proto, že nemohou užívat své vlastní pozemky pro vytváření přírodních rezervací, kde je lov zakázán.
4. Vláda oproti lomu namítala, že zásah do vlastnického práva stěžovatelů byl malý, jelikož stěžovatelé nebyli ve skutečnosti zbaveni svého práva na užívání majetku. Zákon Loi Verdeille nezrušil právo lovu, které je jedním z atributů vlastnického práva, avšak usiluje pouze o uvolnění výlučného výkonu tohoto práva majiteli pozemků. Jediné, co stěžovatelé pozbyli, je jejich právo zabránil jiným lidem lovit na jejich pozemcích. Lov se však praktikuje pouze šest měsíců v roce a článek L.222-10 zákona o krajině výslovně stanoví, že členové ACCA nesmějí lovit na těchto pozemcích ve vzdálenosti kratší než 150 metru od jakéhokoliv obydlí (celkový rozsah tohoto kruhu činí 7 hektarů).
5. Soud poznamenává, že i když stěžovatelé nebyli zbaveni svého práva užívat svůj majetek, pronajmout jej nebo jej prodal, povinný převod loveckých práv k jejich pozemkům na ACCA jim zabránil užívat svého práva lovu, které je úzce spojeno s vlastnickým právem, jak správně poukazují. V daném případě si stěžovatelé nepřejí lovit na svých pozemcích a protestují proti tomu, že jiní mohou na jejich pozemky vstoupit a zde lovit. I když stěžovatelé s lovem z etických důvodů nesouhlasí, jsou každý rok povinni tolerovat na svých pozemcích přítomnost ozbrojených mužů a loveckých psů. Toto omezení svobodného výkonu užívacího práva je nepochybně zásahem do práv stěžovatelů jakožto vlastníků majetku. Proto je třeba na tento případ aplikovat druhý odstavec článku 1.
6. Respektování podmínek stanovených druhým odstavcem
7. Z ustálené judikatury vyplývá, že druhý odstavec článku 1 Protokolu č. 1 musí být vykládán ve světle zásady stanovené v první větě článku. V důsledku toho musí zásah vyústit ve „spravedlivou rovnováhu" mezi požadavky obecného zájmu komunity a požadavky ochrany základních práv jednotlivce. Úsilí o tuto rovnováhu se odráží ve struktuře článku 1 jako celku, a tudíž i v jeho druhém odstavci: musí zde být rozumný vztah proporcionality mezi použitými prostředky a sledovaným cílem. Při rozhodování o tom, zda byl tento požadavek respektován. Soud uznává, že stát má široký rozsah volné úvahy, jak pokud jde o výběr donucovacích prostředků, lak i pokud jde o zjištění, zda důsledky donucení jsou ospravedlnitelné v obecném zájmu za účelem dosažení cíle daného zákona (viz rozsudek ve věci Fredin v. Švédsko*) ze dne 18. února 1991, Serie A č. 192, str. 17. § 51).
8. Účel zásahu
9. Stěžovatelé napadli legitimitu účelu zákona Loi Verdeille. Tvrdili, že zákon nebyl vydán v obecném zájmu, nýbrž pouze ku prospěchu zvláštní kategorie lidí. jmenovitě lovců, jelikož zákon samotný konstatuje, že cílem sdružení ACCA je „zdokonalit technickou organizaci lovu. aby tento sport mohl být vykonáván uspokojivějším způsobem".

Zákon se vztahuje na divokou faunu pouze ve formě „zvěře", jinými slovy pouze na takové druhy, které se tradičně loví. Pokud jde o tlumení škodné, které by vytvoření sdružení ACCA mělo rovněž podporoval, stěžovatelé uvedli, že i tam, kde byla sdružení ACCA vytvořena, je právo tlumit škodnou výlučnou výsadou majitelů, držitelů nebo nájemců pozemků (článek L.227-8 zákona o krajině) a pouze v případě nezbytnosti může být delegováno na ACCA.

77. Stěžovatelé dále uvedli, že podrobná pravidla k provádění zákona Loi Verdeille odhalila neexistenci jakéhokoli oprávněného veřejného zájmu. Povinný převod loveckých práv k pozemkům na sdružení ACCA je ve francouzském právu výjimkou ze zásady, že nikdo nemá právo lovit na pozemku druhého bez jeho souhlasu, přičemž toto právo rovněž implikuje, podle názoru stěžovatelů, právo nelovit. Zákon Loi Verdeille však přehlíží přesvědčení jednotlivce, jelikož vůbec nepřipouští možnost, že existují majitelé pozemků, kteří si nepřejí lovit. Kromě toho pro efektivní využívání stavů zvěře není zapotřebí žádného předem vytvořeného mechanismu, jaký byl zaveden zákonem Loi Verdeille.

Stěžovatelé tvrdili, že více než třicet let po jeho vstupu v platnost pouze 9200 z 36 200 obcí v metropolitní Francii má sdružení ACCA, z nichž přibližně 8700 vzniklo prostřednictvím aplikace donucovacího schématu a pouze asi 500 bylo vytvořeno dobrovolně dohodou mezi většinou majitelů pozemků. Zákon Loi Verdeille nelze aplikovat v départementech Bas-Rhin, Haut-Rhin a Moselle nebo na veřejných pozemcích náležejících státu nebo místním či regionálním orgánům. Podle stěžovatelů skutečnost, že toto schéma není obecně aplikovatelné, dokazuje, že zde obecní zájem neexistuje a že sdružení ACCA existují pouze proto, aby spravovala lov jako rekreační aktivitu.

Stěžovatelé uvedli, že lovecká lobby ve Francii, byť představuje pouze 3 % obyvatelstva, prosadila svou politiku prostřednictvím pravidel, jež jsou v rozporu s právem Evropských společenství a s mezinárodním právem, která zajišťují lepší ochranu přírody. Na důkaz toho uvedli skutečnost, že Francie je jedinou evropskou zemí, která povoluje odstřel migračních ptáků během února, a to v rozporu s rozsudkem Soudu Evropských společenství a rozsudkem Státní rady z 10. března 1995 a s více než stovkou rozsudků všech správních soudů v zemi aplikující Směrnici EHS.

78. Vláda tvrdila, že by bylo zjednodušením posuzovat aspekt veřejného zájmu zákona Loi Verdeille podle kritéria zdokonalení lovu pro výlučný prospěch lovců. Z řádné organizace lovu získala prospěch divoká fauna, udržují se ohledy k majetku a sklizni.

Vláda uvedla, že lov je činností, která má velmi pevné kořeny ve francouzské venkovské tradici. Avšak pravidlo, podle kterého nemá nikdo právo lovit na pozemku, jehož není majitelem, je zpochybňováno již po mnoho let v oblasti pokrývající více než polovinu Francie. Proto bylo jedním z hlavních cílů zákona Loi Verdeille vytvořil řídící jednotku, bez níž se jakákoliv racionální organizace lovu, slučitelná s ochranou životního prostředí, stává nemožnou. Sdružení ACCA hrají kromě toho ještě výchovnou roli, díky účasti lovců na správě sdružení a na formování lovecké politiky, jakož i vzhledem k samosprávné disciplíně uložené všem členům, bez ohledu na to, jsou-li lovci či nikoli, a k pravidlům sdružení a předpisům pro lov, jejichž dodržování je sankcionováno příslušnými tresty.

Vláda rovněž odmítla argumentaci stěžovatelů, že zákon Loi Verdeille neslouží žádnému veřejnému zájmu s ohledem na to, že není aplikován na celém francouzském území. Vláda uvedla, že zákon může být obecně aplikován v celé zemi za demokratických podmínek, jmenovitě při povinném zřízení ACCA pouze po konsultaci s radou départementu. agrární komorou a federací lovců v daném departementu, a při dobrovolném zřízení v ostatních případech.

Závěrem Vláda podotkla, že zákon nelze aplikovat v každé části Francie, protože potřeba sdružovat lovecké pozemky závisí na geografii jednotlivých départementu. Například nemůže přicházet v úvahu vytváření ACCA v horských nebo husté zastavěných regionech nebo v departementech, kde lov již byl zorganizován.

79. Soud má za to, že z hlediska cílů, které zákon Loi Verdeille přisuzuje sdružením ACCA, jak jsou uvedeny v jeho sekci 1, jakož i vysvětlení podaných k této otázce, je nepochybně v obecném zájmu vymýtit nekontrolovaný lov a podpořil racionální regulaci stavů zvěře.
80. Přiměřenost zásahu

81. Stěžovatelé tvrdili, že povinný převod loveckých práv k jejich pozemkům na ACCA je nepřiměřeným zásahem do práva na pokojné užívání jejich majetku. Uvedli, že nemají prostředky, jak tomuto převodu zabránit, a to navzdory žádostem podaným sdružením ACCA či prefektům o vynětí jejich majetků z honiteb příslušných sdružení ACCA. Dále též uvedli, že neexistuje žádná potřeba obsazovat malé pozemky ve prospěch loveckých sdružení, aby bylo možné racionalizovat stavy zvěře. V těch départementech nebo obcích, kde nejsou žádná sdružení ACCA. samotná skutečnost, že někteří majitelé pozemků si sami nepřejí lovit a na svých pozemcích zakazují lov, nepůsobí žádné problémy ani s ohledem na rozmnožování některých druhů nebo s ohledem na druhy označené jako škodná, kterou mají právo tlumit pouze majitelé pozemků.
82. Vláda tuto argumentaci odmítla. Uvedla, že zákon Loi Verdeille poskytuje řadu prostředků, s jejichž pomocí majitelé pozemků, kteří si přejí vyhnout se jeho aplikaci, lak mohou učinit. V této souvislosti se Vláda odvolala na skutečnost, že stěžovatelé měli možnost své pozemky oplotit (články L.222-10 a L.224-3 zákona o krajině, viz výše odstavec 46), získat v souladu s článkem R.222-54 zákona o krajině dodatkovou půdu napojenou na jejich vlastní a tvořící s ní jediný blok přesahující minimální rozlohu stanovenou článkem L.222-13 zákona o krajině (viz výše odstavce 47 a 49) nebo požádat sdružení ACCA. aby zahrnulo jejich pozemky do rezervace pro lovnou zvěř, kterou bylo povinno vytvořil každé sdružení ACCA podle článku L.222-21 zákona o krajině (viz výše odstavec 55).

Kromě toho mohli stěžovatelé požádal ministra nebo prefekta, aby začlenil jejich pozemky do rezervace lovné zvěře nebo do rezervace divoké zvěře (články L.222-25 a R.222-83 zákona, viz výše odstavce 56 a 58). Obdobně mohli požádat, aby jejich pozemky byly vyhlášeny za přírodní rezervaci nebo aby byly označeny jako dobrovolná přírodní rezervace (články L.242-1 a L.242-11 zákona o krajině, viz výše odstavce 60-63).

Dále pak Vláda zdůraznila, že majitelé nebyli nuceni převést svá lovecká práva na ACCA bezúplatně; lze připustit, že přišli o své výlučné právo lovit, avšak tato ztráta byla nahrazena tím, že jim bylo umožněno lovit po celém loveckém území ACCA.

Navíc povinný převod opravňoval majitele pozemků k náhradě škody tam, kde z tohoto titulu přišli o zisk ztrátou dřívějšího zdroje příjmu (článek L.222-16 zákona o krajině, viz výše odstavec 50).

82. Soud má za to, že žádná z možností, o nichž se Vláda zmínila, by v praxi nebyla s to osvobodit stěžovatele od zákonné povinnosti převést lovecká práva k jejich pozemku na ACCA. Soud zejména poznamenává, že plot uvedený v článku L.224-3 musí být souvislý, nenalomený a odolný proti lomu zvěří nebo lidmi, což předpokládá, že musí mít určitou výšku a sílu. Od stěžovatelů nebylo možné vyžadovat vynaložení značných výdajů, aby se tak zprostili povinnosti převést lovecká práva k jejich pozemkům na ACCA. Takovýto požadavek se zdá být tím spíše nerozumný, že finanční prospěšnost užívání dané půdy, s výjimkou pozemků paní Montion, pro zemědělské účely by byla ohrožena postavením takového plotu.

Pokud jde o tvrzení, že stěžovatelé měli možnost požádat, aby jejich pozemky byly začleněny do rezervace zvěře nebo do přírodní rezervace. Soud poznamenává, že ani ACCA. ani ministr, ani prefekt nejsou povinni vyhovět takovým žádostem soukromých jednotlivců, což dokazuje odmítnutí žádostí stěžovatelů v daném případě (viz výše odstavce 18, 24 a 29-30). Kromě toho je možné vyčíst z ustanovení vztahujících se k přírodním rezervacím (viz výše odstavce 60 a 62), že stěžovatelé nemohli uplatňovat žádné nároky, aby mohli splnit specifické podmínky pro označení.

Pokud jde o různé formy zákonných náhrad zmíněných Vládou, Soud zastává názor, že o nich nelze tvrdit, že znamenají spravedlivou náhradu škody za ztrátu užívacího práva. Je jasné, že bylo záměrem zákona Loi Verdeille z roku 1964 každému majiteli pozemků, podléhajícímu povinnosti převodu,

poskytnout náhradu za odnětí exkluzivního práva lovit na svých pozemcích, formou průvodního práva lovit na všech částech obecního území nacházejících se pod kontrolou ACCA. Avšak tato náhrada je hodnotná pouze tehdy, jestliže dotčení majitelé pozemků jsou lovci nebo lov akceptují. Zákon z roku 1964 však nepředvídá žádné kompenzační opatření pro majitele pozemků, kteří s lovem nesouhlasí a kteří si nepřejí získat nějakou výhodu či zisk z práva lovit, které odmítají vykonávat. Obdobně náhrada ztráty na zisku, způsobené odnětím dřívějšího zdroje příjmu, se týká pouze těch majitelů pozemků, kteří před zřízením ACCA v jejich obci získávali příjem z výkonu svých loveckých práv, například tím, že je pronajímali; to však neplatí pro stěžovatele v daném případě.

Jelikož jsou tito stěžovatelé majiteli pozemků menších, než je minimální rozloha požadovaná pro platné námitky (viz výše odstavec 47), nemohli uniknout povinnému převodu loveckých práv k jejich pozemkům na sdružení ACCA v jejich obcích.

83. Takovýto povinný převod je výjimkou z obecného principu zakotveného v článku 544 občanského zákoníku, který stanoví, že vlastnictví znamená právo užívat věci a disponovat jimi nanejvýš absolutním způsobem za předpokladu, že nejsou užívány způsobem zakázaným zákonem. Povinný převod práva lovu, které je ve francouzském právu jedním z atributů vlastnického práva, se rovněž odchyluje od principu zakotveného v článku L.222-1 zákona o krajině, podle něhož nesmí nikdo lovit na pozemcích patřících jinému bez souhlasu vlastníka. Soud dále poznamenává, že podle článku R.228-1 je porušení tohoto ustanovení trestné a vztahují se na ně tresty ukládané za trestné činy třídy 5. Závěrem je třeba poznamenat, že ve francouzském právu (článek R.227-7) nesou majitelé pozemku osobní odpovědnost za tlumení škodné a že tato odpovědnost může být v nezbytných případech přenesena pouze písemnou formou na ACCA nebo na jinou osobu podle výběru vlastníka.
84. Soud dále konstatuje, že po přijetí zákona Loi Verdeille. který od samého počátku vyloučil departementy Bas-Rhin, Haut-Rhin a Moselle, pouze 29 z dotčených 93 departementů v metropolitní Francii bylo podrobeno režimu povinného zřizováni sdružení ACCA. že sdružení ACCA byla dobrovolně vytvořena pouze v 851 obcích a že se zákon vztahuje pouze na pozemky o rozloze menší než 20 hektarů, čímž se vylučují jak velké soukromé statky, tak i státní půda (viz výše odstavec 46).
85. Závěrem, a to i navzdory legitimním účelům zákona Loi Verdeille v době, kdy byl přijat, má Soud za to, že výsledkem systému povinného převodu, který zákon upravuje, bylo uvržení stěžovatelů do situace, která narušuje spravedlivou rovnováhu, jíž je třeba docílit mezi ochranou vlastnického práva a požadavky obecného zájmu. Nutit majitele malých pozemků, aby převedli lovecká práva ke svým pozemkům s tím, že je jiní budou užívat způsobem, který je totálně neslučitelný s jejich přesvědčením, ukládá nepřiměřené břemeno, které nelze ospravedlnil podle druhého odstavce článku 1 Protokolu č. 1. Proto zde došlo k porušení tohoto ustanovení.
86. Údajné porušení článku 1 Protokolu č. 1 ve spojení s článkem 14 Úmluvy
87. Stěžovatelé tvrdili. Že ustanovení zákona Loi Verdeille je diskriminují dvojím způsobem, a to jednak z důvodu majetku a jednak pro jejich mínění a způsob života. Odvolali se na článek 14 Úmluvy, který stanoví:

„Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli důvodu, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národnostní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, majetek, rod nebo jiné postavení.“

87. Stěžovatelé uvedli, že se pokládají za oběti jedné z forem diskriminace pocházející při systému zavedeném zákonem Loi Verdeille ze skutečnosti, že pouze majitelé pozemků o rozloze 20 hektarů a více nebo ti z nich, kteří mají dostatek prostředků postavit nákladný a neproniknutelný plot, jsou vyjmuti z povinnosti převést svá práva na sdružení ACCA.

Stěžovatelé tvrdili, že existuje druhá diskriminace spočívající v tom, že lovcům bylo přiznáno výhodné zacházení, jelikož při náhradě jejich soukromého práva lovit získali právo lovit na rozsáhlejší rozloze, zatímco nelovci pozbyli bez jakékoli kompenzace nebo náhrady nejen svého užívacího práva, nýbrž i své svobody myšlení a svobody vyjádřit své přesvědčení uvedením svých morálních postojů do souladu s praxí na svých vlastních pozemcích. Navíc skupiny lovců obdržely zdarma, formou povinného převodu, práva k soukromým pozemkům, zatímco sdružení pro ochranu přírody již nemohla získat, formou dobrovolného převodu, práva k pozemkům jejich vlastních členů.

88. Vláda uvedla, že princip nediskriminace zakotvený v článku 14 Úmluvy nezakazuje aplikaci rozdílných pravidel na osoby v rozdílných situacích. V daném případě mohly být předmětem racionálního spravování stavu zvěře pouze pozemky určité velikosti, přičemž menší pozemky musely být k tomuto účelu sdružovány. V důsledku toho netvoří různé kategorie majitelů pozemků jedinou kategorii osob a rozlišování mezi nimi je objektivní, takže existence rozdílných minimálních limitů pro právo vznášet námitky je oprávněná. V této souvislosti Vláda dodala, že kritérium rozlohy 20 hektarů je spíše přibližné, není arbitrární, a že v této oblasti nechává judikatura orgánů Úmluvy státům široký rozsah volné úvahy.

Závěrem Vláda uvedla, že stížnost na diskriminaci z titulu majetku s odůvodněním, že majitelé velkých pozemků mohou uniknout povinnostem vyplývajícím ze zákona z roku 1964. není seriózní. Na každý pád je takovéto tvrzení nesprávné, protože některé pozemky o rozloze nižší než 20 hektarů mohou mít vyšší ekonomickou a finanční hodnotu než pozemky o více než 20 hektarech, které tvoří vřesoviště nebo půda ležící ladem.

89. Soud připomíná, že článek 14 nemá nezávislou existenci, avšak hraje důležitou roli tím, že doplňuje ostatní ustanovení Úmluvy a Protokolů, jelikož chrání jednotlivce nacházející se v podobných situacích před jakoukoliv diskriminací při užívání práv stanovených těmito ustanoveními. Jestliže byl posuzován hmotněprávní článek Úmluvy jak samostatně, tak i ve spojení s článkem 14, a jestliže bylo shledáno separátní porušení tohoto hmotněprávního ustanovení, pak není zpravidla nezbytné, aby Soud posuzoval případ též z hlediska článku 14, ačkoli tomu může být jinak, pokud je jasná nerovnost v zacházení při užívání daného práva základním aspektem případu (viz rozsudek ve věci Dudgeon v. Spojené království ze dne 22. října 1981. Serie A č.45. sir. 26. § 67).
90. V daném případě musí Soud posoudit důsledky zákona Loi Verdeille z hlediska zřizování sdružení ACCA na užívání práv garantovaných Protokolem č. 1 stěžovatelům coby majitelům pozemků. Diskriminační zacházení namítané stěžovateli spočívá v rozlišování mezi majiteli pozemků o rozloze 20 hektarů nebo více v Dordogne a Gironde nebo 60 hektarů v Creuse, kteří mohou protestovat proti povinnému převodu jejich loveckých práv na ACCA. podle článku L.222-13 zákona o krajině (viz výše odstavec 47). a takovými majiteli pozemků, jako jsou stěžovatelé, vlastnící pozemky o menší rozloze, kteří protestovat nemohou. Majetky jednotlivých stěžovatelů v daném případě poskytují velmi dobrý obraz jednotlivých situací, které mohou nastal: pozemky paní Chassagnou. pana R. Potila a paní Lasgrezas se nacházejí v Dordogne, departementu, kde je zřizování ACCA dobrovolné a kde je spodní limit pro uplatňování námitek 20 hektarů, zatímco pozemky pana Dumonta, pana P Gallanda, pana A. Gallanda, pana M. Petita a pana Pinona se nacházejí v Creuse a paní Montion v Gironde, přičemž v těchto departementech je zřizování ACCA povinné, avšak spodní limit pro uplatňování námitek je 60 hektarů v Creuse a 20 hektarů v Gironde.
91. Soud konstatuje, že rozdílnost v zacházení je diskriminační, pokud „postrádá objektivní a rozumné ospravedlnění“, to znamená pokud nesleduje „legitimní účel“ nebo neexistuje-li „rozumný vztah proporcionality mezi použitými prostředky a účelem, který má být realizován“. Kromě toho smluvní státy mají určitý rozsah volné úvahy při posuzování, zda a do jaké míry ospravedlňují rozdílnosti mezi jinak podobnými situacemi rozdílné zacházení (viz, v poslední

době, Larkos v. Kypr*) /GC/. č. 295715/95, § 29, ECHR. 1999-1).

92. Soud konstatuje, že žalovaný stát se snažil ospravedlnit rozdíl v zacházení mezi malými a velkými majiteli pozemků tvrzením, že je třeba sdružovat pozemky, aby bylo možné podporovat racionální správu stavů zvěře. I když Soud akceptoval, že opatření vedoucí k rozdílnému zacházení mezi osobami nacházejícími se ve srovnatelných situacích lze ospravedlnit veřejným zájmem, má současně za to, že v daném případě Vláda nepředložila žádné přesvědčující vysvětlení, jak lze posloužit veřejnému zájmu povinností uloženou pouze majitelům malých pozemků, aby převedli svá lovecká práva. Na první pohled racionální spravování stavů zvěře v konkrétní obci je stejně nezbytné na velkých pozemcích jako na malých a Vláda neprokázala existenci žádného převažujícího zájmu, jímž by bylo možné ospravedlnit použití kritéria rozsahu půdy jako jediného prostředku diferenciace. Soud rovněž neshledal nic, čím by bylo možné vysvětlit skutečnost, že v jedné a té samé obci si majitelé velkých pozemků mohou uchovat pro sebe výlučná lovecká práva ke svým pozemkům, zejména s ohledem na příjem, který přinášejí, a jsou vyjmuti z povinnosti převést tato práva na komunitu, nebo i když sami neloví, mohou zakázat jiným lov na svých pozemcích, zatímco majitelé malých pozemků jsou naopak povinni převést lovecká práva ke svým pozemkům na ACCA.
93. Kromě toho, zatímco se může zdát, že je v zájmu lovců, kteří vlastni malé pozenky, se spojoval, aby získali větší lovecké pozemky, neexistuje objektivní a rozumné ospravedlnění k donucování lidí, kteří se nechtějí spojovat, aby tak činili formou povinného převodu na základě jediného kritéria, a to plochy pozemků, která je, jak Vláda ostatně přiznala, spíše přibližným měřítkem.
94. Dále, v těch départementech, kde je zřizování ACCA dobrovolné, jako v Dordogne, kde z 555 obcí jich má ACCA pouze 53, vede aplikace zákona Loi Verdeille k situacím, kdy někteří majitelé malých pozemků jsou povinni převést lovecká práva k jejich pozemkům na ACCA. zatímco v sousední obci se stejným typem terénu a stejnými druhy divoce žijící zvěře, na kterou se zákon Loi Verdeille nevztahuje, mohou všichni majitelé pozemků, ať už jsou jejich pozemky velké či male, užívat svůj majetek, jak se jim líbí.
95. Závěrem lze konstatovat, že jelikož výsledek rozdílného zacházení mezi majiteli velkých a malých pozemků spočívá v poskytnutí práva na užívání jejich pozemků podle jejich svědomí pouze těm prvně jmenovaným, dochází lak k diskriminaci z titulu majetku ve smyslu článku 14 Úmluvy. Proto zde došlo k porušení článku 1 Protokolu č. 1 ve spojení s článkem 14 Úmluvy.

III. Údajné porušení samostaného článku 11 Úmluvy

96. Stěžovatelé uvedli, že utrpěli zásah do jejich svobody sdružovací s ohledem na skutečnost, že podle platných ustanovení zákona Loi Verdeille byli proti své vůli přinuceni k automatickému členství ve schváleném obecním sdružení lovců, z něhož jim zákon nedovoloval vystoupit. Odvolali se na článek 11 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na svobodu pokojného shromažďování a na svobodu sdružoval se s jinými, včetně práva zakládat na obranu svých zájmů odbory nebo vstupoval do nich.“

2. Na výkon těchto práv nemohou být uvalena žádná omezení kromě těch, která stanoví zákon a jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. Tento článek nebrání uvalení zákonných omezení na výkon těchto práv příslušníky ozbrojených sil, policie a státní správy.“
3. Aplikovatelnost článku 11
4. Stěžovatelé tvrdili, že sdružení ACCA nepochybně spadají pod rozsah článku 11. Tvrdili, že sdružení lovců, i když jsou schválena státními orgány, zůstávají čistě osobami soukromého práva, jelikož zákon Loi Verdeille sám se výslovně odvolává na zákon z 1. července 1901 o sdruženích. Předsedou ACCA je lovec, kterého volí lovci. Tito nejsou vybaveni žádnou veřejnoprávní výsadou mimo rozsah obyčejného zákona, jelikož technika oficiálního schválení

nepostačuje k tomu, aby transformovala soukromoprávní sdružení v orgán veřejné správy.

5. Vláda oproti tomu argumentovala, že sdružení ACCA jsou veřejnoprávními sdruženími, jimž parlament udělil výsady veřejného orgánu, takže se na ně článek 11 nevztahuje. Sdružení ACCA může být například vytvořeno jen s prefektovým souhlasem a nemá volnou ruku, pokud jde o přijetí jak jeho stanov, tak jeho vnitřních pravidel, jejichž podstatné náležitosti jsou stanoveny články R.222-62 a násl. zákona o krajině. Navíc, prefekt má právo dohlížet na ACCA a ukládat jim sankce, právo předchozího schválení jakékoli změny pravidel, jakož i disciplinární pravomoc.

Vláda proto tvrdila, že sdružení ACCA, i když byla vytvořena v souladu se zákonem z 1. července 1901, jsou veřejnoprávní para-administrativní instituce, jejichž vnitřní řídící orgány se snad podobají orgánům sdružení, avšak jejichž stanovy je jasně odlišují od běžných sdružení, jelikož jsou podrobeny smíšenému právnímu režimu obsahujícímu prvky soukromého i veřejného práva. Proto je stížnost na porušení článku 11 neslučitelná ratione materiae s ustanoveními Úmluvy.

99. Soud poznamenává, že otázka, zda se sdružení ACCA řídí soukromým nebo veřejným právem, není ve francouzském právu zdaleka vyřešena. Tak například Správní soud v Bordeaux ve svém rozsudku ze dne 16. listopadu 1989 poznamenal (viz výše odstavec 32): „Ačkoli, aby bylo dosaženo účelů stanovených zákonem Loi Verdeille, jsou sdružením ACCA přiznány veřejnoprávní výsady, zůstávají tato sdružení přesto soukromoprávními institucemi“, přičemž dále prohlásil: „Rozhodnutí, která přijímají,... zejména s ohledem na poskytování nebo odnímání členství, jsou soukromoprávními akty, které nepodléhají přezkoumání správními soudy.“

Toto byl rovněž přístup, který přijaly civilní soudy projednávající případ paní Chassagnou a ostatních (viz výše odstavce 21 a 22). Na druhé straně při vynášení rozsudků proti těm stěžovatelům (pan Dumont a ostatní a paní Montion), kteří se odvolali ke správním soudům proti odmítnutí prefekta vyjmout jejich pozemky z loveckých pozemků ACCA. se soudy odvolaly na veřejnoprávní výsady, které údajně byly přiznány sdružením ACCA (viz výše odstavce 27 a 32).

100. Avšak otázka nestojí tak, zda jsou ve francouzském právu sdružení ACCA soukromými sdruženími, veřejnými nebo para-veřejnými sdruženími či smíšenými sdruženími, nýbrž zda jsou sdruženími ve smyslu článku 11 Úmluvy.

Kdyby bylo státům umožněno a přenecháno k jejich volné úvaze při klasifikaci sdružení na „veřejná“ či „para-administrativní“, aby je vyjmuly z rozsahu článku 11, byl by jim dán lakový prostor, že by to mohlo vést k výsledkům neslučitelným s předmětem a účelem Úmluvy, jímž je chránit práva, jež nejsou ani teoretická ani iluzorní, nýbrž praktická a efektivní (viz. rozsudek ve věci Artico v. Itálie z 13. května 1980. Serie A č. 37. str. 15-16. § 33 a z novějších rozsudek ve věci Sjednocená komunistická strana Turecka a ostatní v. Turecko ze dne 30. ledna 1998, Reports of Judgments and Decisions 1998-1, str. 18-19, § 33).

Svoboda myšlení a svědomí a svoboda projevu, garantované články 9 a 10 Úmluvy, by měly velmi omezený rozsah, pokud by nebyly provázeny zárukou mít možnost sdílet přesvědčení nebo myšlenky společně s jinými, zejména za pomoci sdružení jednotlivců, kteří mají stejné přesvědčení nebo zájmy.

Pojem „sdružení“ má tudíž autonomní význam; klasifikace ve vnitrostátním právu má pouze relativní hodnotu a tvoří pouze výchozí bod.

101. Je pravda, že ACCA vděčí za svou existenci parlamentu, avšak Soud připomíná, že přesto jsou sdruženími vytvořenými v souladu se zákonem z 1. července 1901 a jsou složeny z lovců a z majitelů pozemků nebo loveckých práv, čili ze soukromých jednotlivců, kteří si všichni a priori

přejí sdružit své pozemky pro účely lovu.

Obdobně skutečnost, že prefekt dohlíží na způsob, jakým tato sdružení vyvíjejí činnost, nepostačuje k podpoře tvrzení, že jsou integrována do státní struktury (viz, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Le Compte, Van Leuven a De Meyere v. Belgie z 23. června 1981, Serie A č. 43, str. 26-27, § 64). Kromě toho nelze tvrdit, že na základě zákona Loi Verdeille požívají sdružení ACCA výsady mimo sféru obyčejného zákona, ať už správního, statutárního či disciplinárního, nebo že používají procesní předpisy platné pro veřejné orgány jako profesní sdružení.

102. Soud má proto za to, stejně jako Komise, že sdružení ACCA jsou skutečně „sdruženími" ve smyslu článku 11.
103. Soulad s článkem 11
104. Existence zásahu
105. Osoby, které se doslavily k Soudu, uznaly, že povinnost vstoupit do ACCA uložená stěžovatelům zákonem Loi Verdeille je zásahem do „negativní" svobody sdružovací. Soud s tímto názorem souhlasí a bude tudíž zvažovat stížnost k článku 11 ve světle článku 9, jelikož ochrana osobních názorů je jedním z cílů svobody sdružovací, která zahrnuje též negativní svobodu sdružovací (viz rozsudek ve věci Sigurdur A. Sigurjónsson v. Island ze 30. června 1993, Serie A č. 264, str. 17, § 37).
106. Oprávněnost zásahu
107. Takovýto zásah je porušením článku 11. pokud není „stanoven zákonem", nesměřuje proti jednomu nebo více legitimním účelům stanoveným v odstavci 2 a není „nezbytný v demokratické společnosti" k dosažení tohoto účelu nebo účelů.

(a) „Stanovený zákonem"

105. Osoby, které se doslavily k Soudu, souhlasily s tím, že zásah byl stanoven zákonem, jelikož povinnost pro stěžovatele vstoupit do ACCA v jejich obcích byla uložena zákonem Loi Verdeille z roku 1964 a zejména pak články L.222-9 a L.222-19 § 3 zákona o krajině (viz výše odstavce 45 a 51).

(b) Legitimní účel

106. Vláda uvedla, že zásah, který je předmětem stížnosti, měl legitimní účel ochrany práv a svobod ostatních. Tím, že upravoval sdružování malých kousků půdy a vyžadoval na jejich majitelích, aby vstoupili do ACCA. usiloval zákon Loi Verdeille o to, aby byla zajištěna demokratická účast na lovu a umožněn co největší mu počtu lidí přístup k rekreační aktivitě, která by jinak musela zůstat exklusivní výsadou majitelů velkých statků.
107. Stěžovatelé naopak tvrdili, že lov je rekreační aktivitou pouze pro ty, kdo se ho účastní. I když stěžovatelé nezpochybňují právo lovců užívat si a účastnit se lovu, mají za to, že parlamentu nepříslušelo ukládat těm, kdo s lovem nesouhlasí, aby vstupovali do sdružení lovců, s jejichž cíli a politikou vnitřně nesouhlasí.
108. Komise zastávala názor, že i když je lov starodávnou aktivitou provozovanou po tisíciletí, zůstává pravdou, že s vývojem zemědělství, urbanizace a evoluce nových životních stylů je v současnosti jeho hlavním účelem skýtat zábavu a relaxaci těm, kdo se jej účastní při respektování jeho tradic. Organizace a usměrňování rekreační činnosti však může být také záležitostí, za niž stát nese odpovědnost, zejména pokud se jedná o povinnost zajistit jménem společnosti bezpečnost lidí a majetku. Proto má Soud shodně s Komisí za to, že legislativa, o niž se jedná, sleduje cíl a účely odstavce 2 článku 11 Úmluvy.

(c) „Nezbytný v demokratické společnosti"

109. Stěžovatelé uvedli, že není nezbytné v demokratické společnosti ukládat lidem, kteří z důvodu svědomí nesouhlasí s lovem jako s rekreační aktivitou, aby se stali členy sdružení lovců. Kromě toho skutečnost, že byli povinni vstoupit do ACCA, jim zabránila v tom, aby dali skutečný smysl svému členství ve sdruženích pro ochranu přírody, vyjadřujícímu nesouhlas s lovem z etických důvodů, jelikož nemohli převést svá práva na takováto sdružení za účelem vytvořit přírodní rezervace.
110. Vláda namítla, že vzhledem k lomu, že sdružení ACCA jsou sdruženími, na něž se vztahuje zákon z roku 1901. platí pro ně principy obyčejného zákona o sdruženích. Proto mohou členové svobodně rozhodovat o tom, jak by jejich sdružení měla být spravována, a neexistuje nic, co by bránilo majitelům pozemků, kteří nejsou lovci a kteří jsou stejně jako všichni ostatní členové oprávněni hlasovat na členské schůzi, aby se aktivně účastnili života sdružení. Pokud si to nepřejí, pak nemá povinnost vstoupit do ACCA žádné sankční důsledky, jelikož podle článku L.222-19 zákona o krajině nelovci, i když jsou nakrásně automatickými členy ACCA. nejsou povinni platit zápisné nebo příspěvky k úhradě deficitu, který může sdružení vzniknout.

V tomto ohledu je postavení nelovců odlišné od postavení, které zavdalo podnět k rozhodnutí Soudu ve výše citovaném případu Sigurdur A. Sigurjónsson, protože automatické členství v ACCA je pouhým důsledkem převodu práv k pozemku, nikoli jeho podmínkou, zatímco členství ve sdružení v islandském případě bylo nezbytnou podmínkou pro výkon povolání.

111. Soud má za to, že rozlišování, které Vláda chtěla vytvořit mezi povinností majitele pozemku převést práva k jeho pozemku a jeho povinností jako fyzické osoby vstoupit do sdružení proti své vůli, se ukazuje jako umělé. Je třeba poukázat na to, že francouzský parlament se rozhodl upravit povinný převod loveckých práv k pozemku prostřednictvím povinného členství ve sdružení odpovědném za spravování takto sdružených majetků. V daném případě je to proto legislativní technika sdružení, která vyvolává problémy v tomto případě s ohledem na právo na svobodu sdružovací upravené článkem 11 Úmluvy, protože otázka povinného převodu loveckých práv k pozemkům je záležitostí spadající pod rozsah práva na pokojné užívání majetku, zaručeného článkem 1 Protokolu č.1.
112. Soud připomíná, že při posuzování nezbytnosti daného opatření musí být dodrženo několik principů. Pojem „nezbytný“ není natolik flexibilní jako výrazy „užitečný“ nebo „žádoucí“. Navíc pluralismus, tolerance a volnost názorů jsou znaky „demokratické společnosti“. Ačkoli individuální zájmy musí být příležitostně podrobeny zájmům skupiny, demokracie jednoduše neznamená, že názory většiny musí vždy mít větší váhu: je třeba docílit rovnováhy, která zajistí spravedlivé a řádné zacházení s menšinami a vyloučí jakékoli zneužívání dominantního postavení. Závěrem je třeba uvést, že jakékoli omezení práv Úmluvy musí být přiměřené sledovanému legitimnímu účelu (viz rozsudek ve věci Young, James a Webster v. Spojené království ze dne 13. srpna 1981. Serie A č. 44. str. 25. § 63).
113. V daném případě jediným účelem, který Vláda uvedla na ospravedlnění zásahu, který byl předmětem stížnosti, byla „ochrana práv a svobod ostatních“. Jestliže tyto „práva a svobody“ samy o sobě patří mezi ty, jež jsou garantovány Úmluvou nebo jejími Protokoly, pak musí být akceptováno, že potřeba je chránit může vést státy k omezení jiných práv či svobod obdobně zakotvených v Úmluvě. Právě loto úsilí o dosažení rovnováhy mezi základními právy každého jednotlivce tvoří základy „demokratické společnosti“. Vyvažování individuálních zájmů, což může být velmi rozporuplné, je obtížnou záležitostí a smluvní státy musí mít v tomto ohledu široký prostor pro volnou úvahu, jelikož vnitrostátní orgány jsou v zásadě v lepším postavení než Evropský soud, aby posoudily, zda existuje či nikoli „naléhavá sociální potřeba“ schopná ospravedlnil zásah do jednoho z práv garantovaných Úmluvou.

Je rozdíl, jestliže se omezení ukládají vůči právu či svobodě garantované Úmluvou, nebo aby byly chráněny „práva a svobody“ odlišné od těch, které jsou v ní vyhlášené. V takovém případě mohou

zásah do užívání práv stanovených Úmluvou ospravedlnit pouze nesporné imperativy.

V daném případě Vláda zastávala potřebu chránit a podporovat demokratickou účast na lovu. I když se připustí, že francouzské právo ochraňuje „právo“ či „svobodu“ lovit. Soud poznamenává, stejně jako Správní soud v Bordeaux (viz výše odstavec 32), že takovéto právo či svoboda nepatří mezi ty, které jsou zakotveny v Úmluvě, která ale výslovně garantuje svobodu sdružovací.

114. Aby mohl stanovit, zda lze ospravedlnit požadavek vůči majitelům pozemků nesouhlasících s lovem, aby vstoupili do sdružení lovců, musel se Soud řídit následujícími úvahami.

Stěžovatelé nesouhlasí s lovem z etických důvodů a Soud má za to, že toto jejich „přesvědčení“ dosahuje určité úrovně závaznosti, soudržnosti a důležitosti a že si proto zaslouží respekt v demokratické společnosti (viz rozsudek ve věci Campbell a Cosans v. Spojené království z 25. února 1982. Serie A č. 48, str. 16-17. § 36). Proto má Soud za to, že povinnost uložená osobám nesouhlasícím s lovem, aby vstupovaly do sdružení lovců, se zdá být, prima facie, neslučitelná s článkem 11.

Kromě toho se jednotlivec netěší právu na svobodu sdružovací, jestliže ve skutečnosti svoboda jednání nebo volba, která mu zůstává k dipozici, bud vůbec neexistuje, neboje natolik omezená, že nemá žádnou praktickou hodnotu (viz výše citovaný rozsudek ve věci Young, James a Webster, str. 23. § 56).

115. Na rozdíl od tvrzení Vlády Soud konstatuje, že v daném případě stěžovatelé nemají reálnou možnost vzdát se svého členství. Skutečnost, že jejich pozemky jsou začleněny do honiteb ACCA a že nemají dostatečně velkou rozlohu půdy, aby mohli vznést námitky, stačí k tomu, aby učinila jejich členství povinným.

Dále se uvádělo, že majitelé pozemků nesouhlasící s lovem nejsou povinni se aktivně účastnit na akcích ACCA. Ačkoli se nepochybně stali automatickými členy, nebyli povinni platit zápisné nebo příspěvky, aby zapravili jakýkoli deficit, který sdružení mohl vzniknout. Proto zde neexistoval stupeň donucení nezbytný k odůvodnění závěru, že byl článek 11 porušen.

Soud má za to, že skutečnost, že stěžovatelé byli přijati do ACCA pouze z formálních důvodů, a to pouze s ohledem na jejich status majitelů pozemků, neubírá nic na nucené povaze jejich členství.

116. Soud dále poznamenává, že na základě článku L.222-10 zákona o krajině jsou všechny pozemky náležející státu, departementu nebo obci, veřejné lesy a pozemky náležející Francouzské státní železniční společnosti výslovně vyjmuty z rozsahu zákona Loi Verdeille (viz výše odstavec 46). Jinými slovy, potřeba sdružovat pozemky za účelem lovu se týká pouze omezeného počtu soukromých majitelů pozemků, jejichž názory se vůbec neberou v úvahu. Navíc je zřizování sdružení ACCA povinné pouze ve 29 z 93 départementu v metropolitní Francii, kde se zákon aplikuje, přičemž pouze 851 z přibližně 36 200 obcí ve Francii se rozhodlo zřídit sdružení na základě dobrovolnosti, včetně, v daném případě, obcí Tourtoirac a Chourgnac-d`Ans v Dordogne, kde byla sdružení ACCA vytvořena v roce 1977. K tomu Soud poznamenává, že žádný majitel pozemků vlastnící více než 20 hektarů (60 v Creuse) nebo zcela uzavřeného pozemku nemůže protestovat proti členství v ACCA.
117. Ve světle výše uvedených úvah nepostačuje argumentace podaná Vládou k lomu, aby prokázala, že bylo nezbytné nutit stěžovatele, aby se stali členy ACCA v jejich obcích v rozporu s jejich osobním přesvědčením. I při respektování potřeby chránit práva a svobody ostatních, aby byla zajištěna demokratická účast na lovu, nelze pokládat povinnost vstoupit do ACCA, která se ukládá majitelům jedné ze čtyř obcí ve Francii, za přiměřenou sledovanému legitimnímu účelu. Soud rovněž nemůže pochopit, proč by muselo být nutné sdružovat pouze

malé pozemky, zatímco velké statky, veřejné či soukromé, jsou chráněny před demokratickou účastí na lovu.

Nutil zákonem osobu, aby vstoupila do takového sdružení, které je v zásadním rozporu s jejím přesvědčením, a aby se stala jeho členem, a ukládat jí povinnost, aby s ohledem na své členství v takovémto sdružení převedla svá práva k pozemkům, jež vlastní, aby dané sdružení mohlo docílit účelů, s nimiž ona nesouhlasí, jde nad rámec toho, co je nezbytné k zajištění, aby bylo dosaženo spravedlivé rovnováhy mezi konfliktními zájmy, a nelze to považovat za přiměřené sledovanému účelu.

Proto došlo k porušení článku 11.

1. Údajné porušení článku 11 Úmluvy ve spojení s článekm 14 Úmluvy
2. Stěžovatelé uvedli z důvodů již uvedených v souvislosti s údajným porušením článku 1I Protokolu č. 1 ve spojení s článkem 14 Úmluvy, že se stali oběťmi diskriminace, za prvé na základě majetku tím, že majitelé velkých pozemků se mohou vymanit z jakéhokoli omezení jejich práva na svobodu sdružovací, a za druhé jako nelovci tím, že zásah do jejich svobody sdružovací vyplývající ze zákona Loi Verdeille byl výlučně ve prospěch lovců.
3. Vláda tento argument odmítla, zatímco Komise jej akceptovala.
4. Soud má za to, že posouzení stížnosti podle článku 11 ve spojení s článkem 14 je v podstatě analogické s výše uvedeným posouzením z hlediska článku 1 Protokolu č. 1 a nevidí důvod odchýlit se od dřívějšího závěru. Omezí se na poznámku, že článek L.222-13 zákona o krajině skutečně zakládá rozdílnost v zacházení mezi osobami ve srovnatelných situacích, jmenovitě majiteli loveckých práv, jelikož ti, kteří vlastní 20 hektarů a více pozemků v jednom bloku, smějí protestovat proti začlenění jejich pozemků do loveckých pozemků ACCA, čímž se vyhnou povinnému členství ve sdružení, zatímco takoví majitelé jako stěžovatelé. kteří vlastní pozemky o rozloze menší než 20 nebo 60 hektarů, tak učinit nemohou.
5. Soud má za to, že Vláda nepodala žádné objektivní a rozumné odůvodnění tohoto rozdílného zacházení, které ukládá majitelům malých pozemků povinnost stát se členy ACCA. avšak umožňuje majitelům velkých pozemků, aby unikli povinnému členství, ať už vykonávají své výlučné právo lovit na svých pozemcích nebo preferují s ohledem na své přesvědčení užití pozemků k tomu, aby se na nich zřizovaly rezervace zvěře nebo přírodní rezervace. Soud poznamenává, že. v prvním případě neexistuje vysvětlení, proč pozemky o více než 20 hektarech nemusí být začleněny do honiteb ACCA. jestliže, jak tvrdila Vláda, účelem ACCA je zajistit demokratický přístup k lovu.

Ve druhém případě má Soud za to, že rozdílnost mezi majiteli malých a velkých pozemku, pokud se jedná o svobodu užívat jejich majetek pro jiný účel, než je lov, nemá řádné oprávnění.

Závěrem lze konstatovat, že byl porušen článek 11 Úmluvy ve spojení s článkem 14.

1. Údajné porušení článku 9 Úmluvy
2. Stěžovatelé uvedli, že došlo k porušení jejich svobody myšlení a svědomí a odvolali se na článek 9 Úmluvy, který stanoví:

„1. Každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání: toto právo zahrnuje svobodu změnit své náboženské vyznání nebo přesvědčení, jakož i svobodu projevovat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, bohoslužbou, vyučováním, prováděním náboženských úkonů a dodržováním obřadů.

2. Svoboda projevovat náboženské vyznání a přesvědčení může podléhat jen omezením, která jsou stanovena zákony a která jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu veřejné

bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných. „

3. Stěžovatelé uvedli, že právo garantované článkem 9 nelze omezil na právo uzavřít se uvnitř vlastního domu nebo vlastního pozemku bez možnosti vyjádřil a podat ve vnější materiální formě vlastní morální stanovisko. Proto skutečnost, že byli povinni tolerovat lov na svých pozemcích, ačkoli oni sami s lovem nesouhlasí, znamená podle jejich názoru porušení jejich svobody myšlení.
4. Vláda oponovala principiálním tvrzením, že tato stížnost je neslučitelná ratione materiae s ustanoveními Úmluvy, protože antilovecké a ekologické přesvědčení stěžovatelů nespadá pod rozsah článku 9. Alternativně pak Vláda namítla, že zde nedošlo k žádnému porušení.
5. Shodně s Komisí má Soud za to, že ve světle závěru, k nimž dospěl ohledně článku 1 Protokolu č. 1 a článku 11 Úmluvy, a to jak samostatně, tak i ve spojení s článkem 14. není nutné posuzovat případ separátně z hlediska článku 9.
6. Aplikace článku 41 Úmluvy
7. Podle článku 41 Úmluvy.

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolu k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přizná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

1. Škoda
2. Každý ze stěžovatelů požadoval náhradu ve výši 100 000 francouzských franků (FRF) k pokrytí všech druhů škod. Stěžovatelé nepožadovali úhradu nákladů a výdajů, protože byli bezplatně zastoupeni panem Charollois během řízení před orgány Úmluvy.
3. Během jednání před Soudem Vláda uvedla, že každý požadavek podle tohoto ustanovení by měl být zamítnut, protože nebyl předložen žádný listinný důkaz o finanční škodě, která byla údajně utrpěna. Pokud jde o údajnou morální škodu, pak jakýkoliv nález Soudu, že došlo k porušením Úmluvy, by měl sám o sobě být dostatečným spravedlivým zadostiučiněním.
4. Delegát Komise neměl k této otázce žádné připomínky.
5. Soud konstatuje, že stěžovatelé nepředložili žádný důkaz, jímž by mohli podpořit své požadavky na náhradu finanční škody, takže není vhodné jim přiznat žádnou náhradu škody podle tohoto ustanovení. Pokud jde o morální škodu, Soud má za to, že s ohledem na shledané porušení každý ze stěžovatelů nesporně takovou škodu utrpěl a Soud ji ohodnocuje na základě spravedlnosti částkou 30 000 FRF.
6. Úroky z prodlení
7. Podle informací, jež má Soud k dispozici, činí zákonná úroková míra aplikovatelná ve Francii ke dni přijetí tohoto rozsudku 3.47 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Potvrzuje dvanácti hlasy ku pěti, že byl porušen článek 1 Protokolu č. 1 samostatně;
2. Potvrzuje čtrnácti hlasy ku třem, že byl porušen článek 1 Protokolu č. 1 ve spojení s článkem 14 Úmluvy;
3. Potvrzuje dvanácti hlasy ku pěti, že byl porušen článek 11 Úmluvy samostatné;
4. Potvrzuje šestnácti hlasy k jednomu, že byl porušen článek 11 Úmluvy ve spojení s článkem 14;
5. Potvrzuje šestnácti hlasy k jednomu, že není nutné posuzovat stížnost oddělené z hlediska článku 9 Úmluvy;
6. Potvrzuje jednomyslně, že žalovaný stát je povinen zaplatil každému z devíti stěžovatelů do tři měsíců 30 000 (třicet tisíc) francouzských franků jako náhradu morální škody s tím, že po uplynutí této lhůty až do vyrovnání budou z této částky splatné roční úroky ve výši 3.47 %;
7. Zamítá jednomyslně zbytek požadavku na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 29. dubna 1999.

Maud DE BOER-BUQUICCHIO

zástupkyně tajemníka

Luzius WILDHABER

předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešil IV/95, Rozsudek ES o stížnosti č. 18928/91. str. 2.

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešil XIX/99, Rozsudek ES o stížnosti č. 29515/95, str. 7.